MEANDER

#2

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

jaargang 19 | april-mei-juni 2021

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD

4 Een stikstofbom in het hoenderhok
5 Het signaal van de klauwieren
7 JNM Zottegem
8 Mijn Thuishok
12 Otters back on stream
13 Zevenster! Zei je, ... zevenster?
18 Wespbijen
22 Bijzondere vogelwaarnemingen - winter '20-'21
23 De goede oude tijd ...
24 "De CO_2 klok tikt"
25 Kalender
31 Exmoorpony's
33 Natuurweekend naar De Hoge Veluwe
34 Horebeke
35 Boekbespreking - Mediawatcher
38 Van Natuur.huis naar Natuur.Bezoekerscentrum Boembekemolen
40 Zo dood als een pier
41 Projectoproep Natuur: Vlaanderen investeert extra in waardevolle natte natuur
42 Het Grote Vogelweekend 2021 verpulvert alle telrecords
44 Mijn voortuin is ontploft!
45 Expeditie Natuurpunt
47 Nieuw in Zwalm: Subsidies voor behoud bewoonde zwaluwnesten
48 Bedankt!

Natuurinbreuken? Bel 09 276 20 00 of natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

Vlaamse Ardennen *plus* VZW
Boskant 56, 9700 Oudenaarde
Ond. Nr. 0656674360
RPR Gent, afdeling Oudenaarde
https://www.natuurpunt
vlaamseardennenplus.be

LIDMAATSCHAP
Je wordt lid door 30 euro te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.
www.vlaamseardennenplus.be

CONTACTPERSONEN
Dirk Criel 055 45 66 10

WEBSITES
www.vlaamseardennenplus.be
www.facebook.com/np.vaplus
issuu.com/vlaamseardennenplus

AFDELINGEN
- **Kruisem**
  Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52
  ed.vandenabeele@skynet.be
- **Herzele**
  Mieke Dennequin 0473 95 74 02
  Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
- **Tussen Leie en Schelde**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Oudenaarde plus**
  Alexander Van Braeckel 0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Ronse**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Sint-Lievens-Houtem**
  Erwin Declercq 09 282 06 70
  erwin.declercq@hubkaho.be
- **Vlaamse Ardennen**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Zwalmvallei**
  Jan François 09 361 03 00
  jan.francois@telenet.be

KERNEN
- **Rondom Burreken**
  Filip Hebbrecht 055 49 55 63
  filip.hebbrecht@telenet.be
- **Werkgroep Bos t'Ename**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be

WERKGROEPEN
- **Paddenstoelen**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Planten**
  Henk Coudenys
  coudenys.henk@belgacom.net
- **Vogels**
  Dimitri Van de Populiere 0473 52 13 44
  dimitrivandepopuliere@hotmail.com
- **Zoogdieren**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be

RESERVATEN MET PROJECTNUMMER
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van NP met vermelding van het projectnummer:
- **Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699**
- **Bois Joly 6625**
  Patrick Alexander 0495 45 37 77
  p.alexander@telenet.be
- **Bos t'Ename-Volkegembos 6121**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- **Bovenlopen Zwalm 6142**
  Heidi Demolder 055 42 16 45
  heidi.dm@telenet.be
- **Burreken 6602**
  Dirk Criel, dirkcriel@skynet.be
- **Duivenbos 6632**
  De Neve Johan 054 50 18 59
  natuur.herzele@scarlet.be
- **Faunahuis Burreken F-04031**
  Filip Hebbrecht 0490 57 18 33
  filip.hebbrecht@telenet.be
- **Feelbos-Kalkoven 6185**
  Lucien Vanden Daele 055 38 70 54
- **Grootmeers 6650**
  André Vandecapelle 0498 45 93 42
  andre.vandecapelle@skynet.be
- **Heurnemeersen 6063**
  Gerard Mornie
  gerard.mornie@pandora.be
- **Kordaelbos 6605**
  Lieven Kinds 09 383 71 39
  lieven.kinds@scarlet.be
- **Langemeersen 6076**
  Alexander Van Braeckel
  0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Leiemeersen Astene & Bachte 6109**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Maarkebeekvallei 6670**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Middenloop Zwalm 6160**
  Chris Nuyens
  chris_nuyens@telenet.be
- **Munkbosbeekvallei 6151**
  Laurent Flostroy 0498 67 71 09
  laurent.flostroy@pandora.be
- **Nukerkebos-Bosheide 6641**
  Simon Feys 0486 73 06 19
  simonfeys@yahoo.com
- **Paddenbroek 9401**
  Thijs Lietaer 0473 58 17 14
  thijs.lietaer@telenet.be
- **Parkbos-Uilenbroek 6136**
  Dominiek Decleyre
  dominiek.decleyre@gmail.com
- **Perlinkvallei 6204**
  Vincent Decroock 0498 10 95 39
  vincent.decroock@proximus.be
- **Pyreneeën-Tombele 6667**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Rooigembeekvallei 6669**
  Lies Van der Mast 0498 07 41 29
  liesje.vdm@hotmail.com
- **Vuilbroek 6126**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Wijmier 6141**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Vallei van de Zeverenbeek 6082**
  Rik Desmet 0497 87 56 14
  desmet.rik1@gmail.com

MEANDER

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*.

Redactie
redactiemeander@
natuurpuntvlaamseardennenplus.be
- Johan Cosijn 055 30 98 10
- Norbert Desmet 0494 65 33 91
- Rik Desmet 0497 87 56 14
- Ellis De Vuyst 0479 433 711

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055 38 78 83
filip.keirse@telenet.be

Cover Staartmees, Rik Desmet

Lay-out Something Ellis

Oplage 4200 ex.

Druk Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Magno Volume 90 gr. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van €10 op rekening BE91 8912 5408 8476 van Eddy Van Den Abeele.

FSC www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C014767

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Het plezier van de Meander

Samen met jullie kijk ik driemaandelijks uit naar de Meander. Een zalig tijdschrift over onze streek, vanuit het oogpunt van Natuurpunt. Geschreven en gedragen door een brede groep van mensen die begaan is met onze natuurlijke omgeving. Planten, vogels, zoogdieren, amfibieën, insecten, ... worden prachtig beschreven en geïllustreerd met scherpe foto's. Mij raakt vooral de boeiende wereld van de insecten. Met hun talrijke verschijningsvormen, de onverwachte metamorfoses in hun ontwikkeling, de variatie aan voelsprieten, kaken, vleugels en poten. De foto's zoemen in als een vergrootglas en laten je niet de keuze om al dan niet verwonderd te zijn. Een verscheidenheid om van te smullen, met het oog maar niet in het minst ook door de bijgevoegde wetenschap over hun evoluerend leven. Zalig. Op deze manier maakt Meander verbinding. De betrokkenheid op deze beleving, studie en bescherming verenigt ons al van ouds.

Zo startten een aantal enthousiastelingen in 1980 de afdeling Zwalmvallei. Een toenemend aantal medestanders besliste in 2001 om de Boembekemolen aan te kopen. Mede door de brede steun van Natuurpunt kon de toenmalige groep de aankoop verzilveren. Een lange weg was nog te gaan. Het gebouw moest nog erkend worden door erfgoed en restauratie was zo mogelijk nog een sterker huzarenstuk. Maar het is gelukt. In 2014 opende de molen. Tot nu met een zondagsterras. En gek genoeg, ongeveer 20 jaar na de aankoop en ongeveer 40 jaar later dan de opstart van de afdeling, wordt de Boembekemolen, weliswaar opstartend maar vastberaden, een bezoekerscentrum. Met alweer de steun van Natuurpunt. Ook de vergadering van Vlaamse Ardennen *plus* van 16 december 2020 steunt het initiatief en onderschrijft het voorstel van naam: Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen Boembekemolen. Enige aarzeling om de naam te beperken tot Zwalmvallei wordt vlug vergeten.

De ligging, redelijk centraal in het werkingsgebied van Vlaamse Ardennen *plus* en de mogelijkheden van het gebouw maken de keuze voor de hand liggend. We zijn gestart. Met een welgemeende dank aan de believers van rond de eeuwwisseling. Je kan geloven dat we druk doende zijn. Van één dagdeel naar vijf dagdelen per week het terras openhouden, de inhoudelijke info omschrijven en realiseren, samenwerking zoeken om personen met een beperking te betrekken, het ontwikkelen van een natuurbelevingspad/speelnatuur en de bouw voorbereiden van de cafetaria in 2022 veronderstelt een sterke focus. Wiens interesse is gewekt kan in dit nummer nog meer info vinden en tevens concrete data voor online introductiemomenten voor nieuw geïnteresseerde medewerkers.

Toch wil ik nog even terug naar de verwondering. Het is een feit dat een steeds grotere groep van mensen open staat voor ons werk. De ideeën van een eens kleine groep worden meer gemeengoed. Getuige onder andere de groei van Natuurpunt. Een landbouwer schrijft in een column dat de groene stem, politiek gesproken, klein blijft maar dat bijna alle partijen aan de slag gaan met de grondtoon, de oorspronkelijke motivatie van die kleine groep eerstelingen. En toch blijft een mystiek vraagstuk daarboven hangen. Waarom hebben we het zo lastig te erkennen dat ons klimaat bedreigd wordt en, vooral, het omzeggens onmogelijk is ernaar te handelen? Steven Vromman roept op om overal in het openbaar CO_2 klokken te installeren (één siert nu de toren van de Vooruit in Gent). Dit doet hij naar analogie met de klokkentorens die ooit in de vroege middeleeuwen vreemd waren voor de mensen. De CO_2 klokken zullen ook vreemd zijn in het begin maar kunnen naderhand ons bewustzijn aanscherpen. In de middeleeuwen luidden de klokken bij gevaar. De klokken van brons zouden over de wereld heen moeten luiden.

Met de CO_2 klokken (digitale melding van de huidige ppm meting in Mauna Loa) in het straatbeeld tracht de Low Impact Man de onzichtbare en erg nakende klimaatwijziging 'zichtbaar/tastbaar' te maken. Afdeling Zwalmvallei ontwierp alvast een affiche om de oproep te steunen. Met de steun van de vormgever van dit blad Something Ellis ontwierpen we de affiche: 'De CO_2 klok tikt'. Je kan ze zien in dit nummer en op eenvoudige wijze uw bestelling overmaken. Bestellen maar.

Karel De Vuyst

Een stikstofbom in het hoenderhok

Stikstof is in de natuur een groot en al lang aanslepend probleem. Het grootste deel van die stikstof, 75%, komt van de landbouw gevolgd door het verkeer en industrie.

De Boerenbond haalt graag aan dat een deel van de stikstof uit het buitenland komt, wat waar is, maar 'vergeet' dat wij ook een deel van onze stikstof cadeau doen aan de buren. Die stikstof valt neer op de bodem (23 kg/ha) en vormt zo een bedreiging voor de biodiversiteit in de Natura 2000-gebieden.

Om het stikstofprobleem aan te pakken vaardigde de vorige Vlaamse regering de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS) uit. Aan elk individueel landbouwbedrijf werd een kleurcode toegekend: rood, oranje of groen. Bedrijven die een significant negatieve impact (rood) hebben op de Europese instandhoudingsdoelstellingen, moeten hun bedrijfsvoering stopzetten of bijsturen. Voor de oranje bedrijven is een uitbreiding van hun veehouderijactiviteiten niet mogelijk. Voor de groene bedrijven waren er geen repercussies.

Dit systeem staat nu op losse schroeven en dat kan grote consequenties hebben voor veel sectoren, van landbouw tot grote werken overal in Vlaanderen.

Naar aanleiding van een vraag tot uitbreiding van een pluimveebedrijf in het Limburgse Kortessem stelt een arrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat de stikstofregelgeving voor landbouwbedrijven die uitbreiden te laks is en niet wetenschappelijk onderbouwd. De wet stelt dat wanneer de groene landbouwbedrijven hun veestapel willen uitbreiden ze in een milieueffectenrapport bij de vergunningsaanvraag moeten aangeven hoe sterk de stikstofuitstoot van het bedrijf zal stijgen. Daarna moet een onafhankelijke deskundige een bijkomend onderzoek doen naar de milieueffecten van de investering. Is de geschatte stijging van de uitstoot kleiner dan vijf procent, dan wordt het bedrijf vrijgesteld van dat onderzoek. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelt nu dat altijd een onderzoek nodig is, ongeacht de verwachte stijging. De drempel van vijf procent is volgens de Raad niet wetenschappelijk onderbouwd.

Dit schept een precedent en er dreigen veel juridische procedures als de politiek de regelgeving niet aanpast. Het is niet ondenkbaar dat deze uitspraak zal gebruikt worden om de hele wetgeving van 2016 in twijfel te trekken bij de Raad van State. Iets dergelijks deed zich voor in Nederland waardoor duizenden wegenwerken en bouwprojecten stilvielen. Het kostte de Nederlandse economie miljarden euro's. Een nieuw plan tegen stikstof leidde in 2020 tot zware protesten bij de boeren.

De Vlaamse regering staat nu voor de opdracht om een nieuwe regeling uit te werken. Onder andere viceminister-president Hilde Crevits (CD&V) zit als minister van landbouw en economie tussen hamer en aanbeeld: aan de ene kant oefent als vanouds de Boerenbond druk uit, aan de andere kant dreigt de economie mee de dupe te worden. Benieuwd of men met de afbouw van de veestapel – met voldoende compensaties! – eindelijk durft kiezen voor de logische oplossing. Ook in de strijd tegen de broeikasgassen dringt die afbouw zich op.

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Boomkwekerij DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

CORINSURE

Verzekeringsmakelaar met een hart voor mens, bedrijf en natuur

FSMA 0690.996.524

Albert Saveryslaan, 27 - 9800 Astene
gsm: +32 476 222 983 • dirk.corrijn@corinsure.be
https://www.facebook.com/Corinsure.be

Het signaal van de klauwieren

Nee, het is niet de titel van een nieuwe roman, maar wat bedenkingen naar aanleiding van de langdurige waarneming deze winter van een klapekster in Kluisbergen. Tot ongeveer 1980 konden we hem in het winterhalfjaar, soms al vanaf augustus, vinden in de hooiweiden in de Scheldevallei en op ruigten, waar opgespoten terreinen toen aanwezen waar industrie zou verrijzen.

Waardevolle informatie is te vinden in 'Zijn er nog vogels, 1971, L. Menschaert'. Het is een heel mooie soort en meestal opvallend jagend vanaf een struik op allerhande eetbaars, gaande van kevers tot muizen. Een lust voor het oog, ook deze winter.

Maar het ging steeds slechter met de klapekster bij ons vanaf 1980, in de kerngebieden noordelijker (oa in heide) iets later. Wat vertelt die recente waarneming ons? Het is een teken aan de wand dat hij in onze vroegere beste gebieden ditmaal niet opdook. Opgejaagd door de koude op zoek naar voedsel hebben die geen waarde meer: te intensief gebruikt en kapot gemest en gespoten, een bekend verhaal. Dan is er nog de grote, nog recent aangelegde hoogstamboomgaard (meer dan één ha!) van Frederik Lerouge, de man van de mobiele fruitpers in Zevergem. Een merkwaardig initiatief is dit op de hellingen bij ons reservaat Ingelbos en een dankbare plaats om de sneeuw en de vorst te trotseren. De boomgaard is omringd door nieuwe meidoornhagen en er is nog wat oud sleedoornstruweel. Het gras wordt extensief gemaaid, geen gazon en dus een goede verblijfplaats voor muizen en insecten: een gedekte tafel! Er wordt niet of hoogstzelden gespoten en de stammen worden ieder jaar ouderwets witgekalkt tegen opklimmende insecten die wel het fruit lusten … Dit onderstreept ook de waarde van wat men onder de verzamelnaam 'kleine?' landschapselementen kan thuisbrengen, maar er is meer.

Er was heel wat belangstelling van vogelkijkers, ze kwamen van ver en de lenzen waren groot. De klapekster was erg gewillig en zocht vanop de toppen van de fruitbomen naar voedsel met sierlijke duikvluchten. Dus mooie foto's, waarvoor sommige fotografen het respect voor de soort negeerden, erg spijtig. De meesten bleven op gezonde afstand op de Trage Weg daar, maar de buren waren dan wel 'anders' nieuwsgierig: al dat volk in de kouter? Hij overleefde de koudeperiode en uiteraard zijn we benieuwd met wat de soort zich daar gevoed heeft. Het viel op dat hij dikwijls bij een klein sleedoornstruweel te zien was: heeft hij daar wat opgeprikt op de stekels zoals klauwieren meer doen: kevers of muizen of soms een kleine vogel, overleven weet je wel, voedsel … Torenvalken en uilen zijn er ook steeds present

Klapekster — © Rik Desmet

dank zij de muizen en vanaf maart de geelgors, die er na enkele jaren afwezigheid weer terug is met dank aan de meidoornhaag misschien? Een eerste signaal?

Het stemt tot nadenken zeker in het licht van huidige stand van de natuur: tegenover de toenemende grootschaligheid en evenredig mindere natuurwaarde in de akkerlandbouwgebieden heeft deze nieuwe natuur dank zij de groene inzet van deze zaakvoerder duidelijk een meerwaarde: het kan! En het verdient aandacht en waardering. Wie even daar rondkeek ziet evenwel de grote erosiegeulen op de dode akkers: naast de boomgaard en zelfs in de aangrenzende weiden is nog weinig eetbaars te vinden. De afspoeling in de boomgaard is gigantisch, de tegenwerking van aangrenzende boeren groot, maar wie van de talrijke bezoekers zal daar aandacht aan gegeven hebben? En er is meer: de grote bosuitbreidingen en bosverbindingen in de SBZ gebieden (Europese speciale beschermingszones) hebben de klapeksterboomgaard in hun zoekzones geplaatst voor nieuw aan te leggen bos (zie kader). Wie de zeer belangrijke kaart voor de natuur in de toekomst bekijkt (sterk aan te raden) kan niet ontsnappen aan het idee dat de laatste weilanden tussen de bossen zullen ingenomen worden door bosaanplant, wat evengoed een stevige verarming van de biodiversiteit kan betekenen. Denk daarbij als voorbeeld aan de lijsterachtigen en co, broedend in het bos en aangewezen op oude graslanden voor voedsel. Opvallend op de kaart is de duidelijk geringe belangstelling voor akkers voor

Erosiegeul op 'dode' akker © Lucia Decuyper

de nieuwe bosaanplant en is dat alleen koudwatervrees? We moeten dus allen blij zijn met de aangekondigde bosuitbreidingen, maar laten we hopen en misschien ook vanuit Natuurpunt zeker aandacht vragen en wat druk uitoefenen voor het behoud van voldoende flankerende oude graslanden en de kleine landschapselementen daaraan verbonden.

Er is al heel wat weerstand tegen het plan vanuit landbouw (grondinname) en politiek (vergezichten zullen verdwijnen, ramp voor de koers op TV en de toerist). Ieder zijn insteek dus, maar ook nu lijkt de natuur bij hen toch niet echt op de eerste plaats te komen.

Het signaal van de klauwieren is dat terugkeer kan. Dat bewijzen ook nieuwe vestigingen in reservaten in Vlaams Brabant, waar men via goed beheer recent weer grauwe klauwieren aan het broeden krijgt, uitvoerig beschreven in Oriolus jg 86 nr 4 van 2020. En dan is er nog het kiekendievenverhaal beschreven in de 'De man op de dijk', van Elvira Werkman, KNNV 2018, waar in Groningen NL goed doordachte en georganiseerde akkervogelmaatregelen ook succesvol blijken voor kiekendieven. Er is al een voorzichtig vervolgverhaal in Vlaanderen (maar voorlopig niet bij ons). Wij moeten ons natuurlijk weinig illusies maken hier, 'de staat van ontbinding' is al te groot, en we mogen al zeker best niet staan kraaien bij één waarneming van een verloren soort of een zeldzame nieuwkomer. Het is voor een groot deel in ons gebied voor de natuur al te lange tijd te weinig en te laat. Dat neemt niet weg als we vanaf nu beter omgaan met water, pesticiden, stikstof, biodiversiteit, natuurbeheer … en politiek het gaspedaal steviger wil indrukken, met recent toch een goede aanzet, er nog wel wat winst kan geboekt worden voor de natuur. Maar bij wijze van afsluiten, onze honderden ringmussen van ooit krijgen we niet meer terug, geruisloos van algemeen rond 1990 tot zeldzaam nu, je moet het maar doen.

Norbert Desmet

Zoekzones voor bosuitbreiding in de Vlaamse Ardennen

De bosuitbreiding die gekoppeld is aan het project Rond Ronse (N60) kadert eigenlijk in de Europese instandhoudingsdoelstellingen voor Speciale Beschermingszones. De bossengordel Kluisberg-Hotond-Koppenberg wordt 250 hectare groter, het Muziekbos krijgt er 100 hectare bij. Alle gronden die voor bebossing in aanmerking komen zijn in de tweede scopingnota samengebracht op een zoekzonekaart. De zoekzones vervangen de vier bebossingscenario's van de eerste scopingnota. Er zijn een 100-tal zoekzones (490ha), maar die worden niet allemaal bebost. In een volgende fase van het project zal een selectie gebeuren van de effectief te bebossen zones.

Voor meer informatie over de zoekzones en de zoekzonekaart surf naar de website van Rond.Ronse :

https://www.rondronse.be/procesdocumenten

ANB op weg naar 350ha nieuw bos. Aanplant Kwaremont © Norbert Desmet

JNM Zottegem

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen van 7 tot 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt over milieuproblematieken.

Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken.

JNM heeft een grote nationale werking en een vijftigtal lokale afdelingen waaronder afdeling Zottegem, die voornamelijk actief is in Brakel, Lierde, Zottegem en Zwalm. De meeste van de activiteiten van afdeling Zottegem vinden plaats op zondag van 14u-17u. Variaties hierop zijn onder andere nachtactiviteiten, activiteiten op zaterdag, weekendjes, enzovoort. Alle verdere informatie is te vinden op de website (www.jnm.be/zottegem). Net zoals elke JNM-afdeling werkt JNM Zottegem met drie leeftijdsgroepen:

- **Piep:** 7 - 12 jaar (vanaf geboortejaar 2013)
  - o Graspiep: 2e, 3e en 4e leerjaar
  - o Boompiep: 5e en 6e leerjaar
- **Ini:** 13 - 15 jaar (overeenkomend met de standaard 3 eerste jaren van de middelbare school)
- **Gewoon lid:** 16 - 26 jaar (ook welkom als leiding en/of bestuurslid bij JNM Zottegem)

Voor elke groep worden andere activiteiten voorzien. Check dus altijd goed of de activiteit voor jouw leeftijdsgroep is.

Hieronder alvast enkele activiteiten om te noteren, maar je vindt er nog veel meer op onze website. Opgelet: inschrijven is coronagewijs steeds noodzakelijk. Neem gerust contact met ons op!

- **25/04/2021: GRASPIEPERS ONTMASKEREN DE BENDE VAN JAN DE LICHTE**
  - o Voor graspiepers
  - o Zijn jullie klaar voor de bende van Jan de Zware? Oei, we bedoelen natuurlijk Jan de Lichte. Wij gaan op tocht om hem te ontmaskeren, misschien komen we hem wel tegen in de holle knotwilgen. Maak jullie klaar voor een namiddag vol avontuur, natuurstudie, fantasie en spannende verhalen!
  - o Locatie: Knutsegemstraat 57/69, 9620 Zottegem (parking recht tegenover Sint Antoniuskapel)

- **01/05/2021: 1000-SOORTENDAG**
  - o Voor ini's en gewone leden
  - o Help jij ook mee? Met alle jnmafdelingen gaan we op zoek naar 1000 verschillende unieke soorten planten, paddenstoelen en beestjes op 24u tijd. We maken er een gezellige en leerrijke dag van! Ook al weet je nog niets van natuurstudie, kom zeker langs!
  - o De locatie wordt tijdig via onze website meegedeeld.

- **09/05/2021: DE VROLIJKE VOORJAARSVERKENNING**
  - o Voor boompiepers
  - o Voelen jullie ook de lentekriebels? Alle vogels, voorjaarsbloeiers, vlinders en vuursalamanders worden weer actief na de grote pauze in de winter. Maar dit jaar is er een probleem: al de soorten zitten verstopt! Ze zijn het beu om te moeten leven met al die vervuiling in de lucht. Het is onze taak om op verkenning te gaan, hen terug te vinden en de lente compleet te maken!
  - o Waar: 't Burreken, Perreveld 14, 9660 Brakel

Tot op onze activiteiten!
Nog vragen? Stuur gerust een mailtje naar Rayan Rebahi:
rayanr@live.be

Mijn Thuishok

De titel suggereert misschien dat hier nu een stukje volgt over de menselijke ophokplicht die we intussen allemaal kennen onder de namen quarantaine, lockdown of blijf-in-uw-kot. Nee dus. Het hok in kwestie is de vierkante kilometer met de ifbl-coördinaten D2 58 11. Ongeveer in het midden van dat vierkant staat het huis waarin ik al dertig jaar wonen mag.

Meer dan honderd jaar geleden deelde het toenmalige *Instituut voor de Floristiek van België en Luxemburg* (maar dan op zijn Frans) het volledige grondgebied van beide landen op in vierkantjes. Elk vierkant van zestien vierkante kilometer werd een uurhok genoemd. Binnen een uurhok heb je dus zestien kwartierhokken, elk een vierkante kilometer groot. Al deze 'kilometerhokken' zijn voorzien van een code, bestaand uit één hoofdletter en vijf cijfers. Binnen die uur- en kwartierhokken werden (en worden nog steeds) inventarisaties uitgevoerd, oorspronkelijk vooral van hogere planten, maar al snel ook van mossen, korstmossen, zwammen en allerlei groepen kleinere en grotere beestjes. En dat is wat ik de voorbije tien jaar ook heb gedaan, binnen 'mijn' vierkante kilometer: alle hogere planten (zaadplanten en varenachtigen) inventariseren, jaar na jaar.

Het begon eigenlijk zonder vooropgezet plan. Karel De Waele had in 2009 een oproep geplaatst in de Meander, met de vraag om assistentie voor de planteninventarisaties in onze regio. Aangezien het hoog tijd werd om de halfvergane soortenkennis uit mijn studententijd te reanimeren, gaf ik me op als vrijwilliger. In 2010 begon ik bij wijze van oefening in de directe omgeving van mijn woonplek. Ik had natuurlijk wel al enkele sporadische gegevens van de twintig jaar daarvoor, maar veel was dat niet.

In 2010 noteerde ik 220 soorten. Twee jaar later vond ik zeven soorten die nog niet op mijn lijstje stonden. Een mens loopt en fietst nu eenmaal heel veel rond in de directe omgeving van zijn huis. In 2013 kreeg ik het idee om het wat grondiger aan te pakken, want jaar na jaar dook er nog wel iets nieuws op. Dat jaar trok ik vier keer een halve dag uit om elke wegberm, elke gracht, elk bereikbaar hoekje en kantje van mijn thuishok te bekijken en dat in de verschillende seizoenen, met als resultaat 265 streepjes op mijn lijst. De twee volgende jaren deed ik dit opnieuw, met respectievelijk 255 soorten in 2014 en 261 soorten in 2015 als resultaat. Ik vermoedde dat ik toen wel een redelijk volledig beeld had gekregen van wat er zoal groeide en bloeide in kwartierhok D2 58 11. De volgende vier jaar noteerde ik enkel nog de nieuwkomers. In 2020 werd het tijd voor een nieuwe grondige inventarisatie, met 306 geregistreerde soorten als resultaat. In het totaal staan er intussen maar liefst 369 soortnamen op mijn lijstje. Niet elke soort vind je immers elk jaar opnieuw en er komen steeds nieuwe soorten bij, terwijl andere verdwijnen. Dat maakt het nu net zo boeiend. Maar eerst een korte *beschrijving* van mijn thuishok.

Mijn persoonlijk 'domein' ligt min of meer in het midden van het kwartierhok: een oud huis met ongeveer 2500 m² wilde tuin eromheen. Daarrond liggen weilanden en maisakkers. Mijn 'oprit' is een onverharde weg van 350 m lang die

Niet elke soort vind je elk jaar opnieuw en er komen steeds nieuwe soorten bij, terwijl andere verdwijnen. Dat maakt het nu net zo boeiend.

Vogelpootje © Gilbert De Ghesquière

uitkomt op de provinciale weg (A35) die Deinze met Gavere verbindt. Van de A35 ligt ongeveer 300 m in het hok. Verder gaat het om een kleine 3 km gemeentelijke wegen. In totaal valt er ongeveer 8 km wegberm te bekijken. Er is ook 1 km beek en er zijn heel veel grachten en enkele houtkanten. Naar schatting bestaat de totale oppervlakte voor minstens 90% uit landbouwgronden. Een twintigtal huizen met hun bijbehorende tuinen maakt het plaatje volledig. Eén van die tuinen is bijna een hectare groot en is tot bos omgevormd. Hierin broeden jaarlijks buizerden, groene en bonte spechten, soms ook een sperwer en sinds twee jaar ook een koppel bosuilen.

De grachten staan ruim de helft van het jaar droog en zijn voornamelijk voedselrijk. De wegbermen zijn voedselarm daar waar ze de akkers en de weilanden niet raken en voedselrijk waar ze dat wel doen. Op droge zandgronden betekent dit dat er hier en daar nog restanten van heischrale vegetaties te vinden zijn. Wilde grassen en kruiden vind je maar beperkt in de vaak bemeste en even vaak heringezaaide weilanden. Het aantal onkruidsoorten op de akkers is eveneens beperkt. De soortenrijkste vegetaties bevinden zich op in totaal een kleine kilometer aan voedselarme, zandige wegbermen. Vogelpootje, zilverhaver, grasmuur, zandhoornbloem, kleine klaver, liggende klaver, gewone veldbies, rode en witte klaver, hopklaver en luzerne trekken hier de meeste aandacht. En verder is er overal wel kans om iets raars te vinden, nieuwkomers zowel als tijdelijke gasten.

Het voordeel van plaatsen die je goed kent, is dat je heel goed weet wat er gebeurt. Van de inheemse planten in mijn tuin weet ik welke ik zelf ooit bewust heb geplant of gezaaid. Zolang ze binnen de tuin verwilderen, komen ze niet op de lijst. Anderzijds weet ik ook welke verwilderde tuinplanten er vanzelf zijn komen groeien. Deze mogen wel op mijn lijst. En wat de buren en de boeren uitspoken, blijft evenmin onopgemerkt.

Komen en gaan

De duist die in 2012 als onkruid in mijn moestuin kwam groeien, was waarschijnlijk gekiemd uit zaad dat aan mijn wandelschoenen was blijven plakken. Hetzelfde geldt voor de tengere rus uit dat zelfde jaar. Een ander éénmalig moestuinonkruid was de Franse amarant uit 2015. Smal vlieszaad vond ik enkel in 2018, op een bouwwerf. In 2013 was er gewone agrimonie uit mijn tuin ontsnapt. Hij hield het maar een jaar uit in een nabije wegberm. Bitter barbarakruid vond ik in datzelfde jaar. Ook dit was een éénmalige verschijning. Het paardengras dat in 2020 in mijn hooiland opdook, is waarschijnlijk hetzelfde lot beschoren.

Bosanemoon © Rik Desmet

Dolle kervel hield het dan weer drie jaar vol, van 2012 tot 2014. Bergbasterdwederik in 2015, muurbloem in 2013, kleine leeuwenbek in 2010 en 2013, echte kervel in 2013 (in een wegberm) … en zo zijn er nog wel meer soorten die naar believen komen en gaan. De logica hierachter is meestal dat er door een of ander toeval zaad op een open plek terechtkomt. Het kiemt, groeit, komt in bloei, maar na één of enkele jaren zijn de omstandigheden voor die soort terug ongunstig geworden en dus verdwijnt hij weer van het toneel. Meer valt daar niet uit te concluderen.

Zij die blijven

Interessanter zijn de soorten die blijven. Zij komen er onder invloed van een ecologische dynamiek, een veranderingsproces in de omgevingsfactoren. Hun aanwezigheid is van langere duur. Zo deed ergens rond het jaar 2000 het bezemkruiskruid zijn intrede in mijn thuishok en in 2015 de hoge fijnstraal. Beide neofyten breiden sinds enkele decennia aan een sneltempo hun areaal uit en kunnen zowat overal groeien.

De opkomst van *pekelflora* wordt gedocumenteerd door de soorten die in de bermen van de A35 verschijnen: hertshoornweegbree in 2014, Deens lepelblad in 2016 en duinfakkelgras in 2020. Of deze laatste blijft is nog een open vraag, maar de andere twee zijn blijvers gebleken. Deze zouttolerante soorten zijn onder invloed van het winters strooizout aan een felle opmars bezig, die begon langs de grootste en drukste wegen, maar zich intussen verder zet in de bermen van steeds meer secundaire wegen.

Warmteminnende soorten vormen een andere opvallende groep. Zij reageren op de warmere zomers en de kwakkelende winters. Zo noteerde ik de eerste jonge okkernoot in 2013, langbaardgras in 2014, muskuskaasjeskruid in 2015, kleine majer in 2018, venkel in 2019, wilde marjolein en klein liefdegras in 2020. Deze laatste drie soorten kennende, verdwijnen ze niet zo snel eens ze zich ergens gevestigd hebben. Wat me bij het klein liefdegras vooral opviel is dat het tussen de kieren van een beschaduwde oprit groeide. Blijkbaar heeft dit grasje niet eens meer de volle zon nodig om het naar zijn zin te hebben, zo warm is het hier intussen. Een ander thermofiel plantje heeft nog 50 meter af te leggen eer hij op mijn lijstje mag: de dubbelkelk, een geel bloeiende composiet die we vroeger vooral in warme binnenduinen aantroffen.

Kransnaaldaar © Gilbert De Ghesquière

En zo belanden we bij de *nieuwe akkeronkruiden en de pestsoorten*, die vooral exoten uit warme landen zijn. Niet elk nieuw akkeronkruid maakt het ons even moeilijk. Geelrode naaldaar (sinds 2010) en kransnaaldaar (sinds 2013) vind ik niet elk jaar, maar hun zaadbanken zijn er intussen wel. Net als de kale gierst die sinds 2012 systematisch aan de opritten van diverse akkers tot bloei komt, zijn deze grassen vrij onschuldig voor de boer. Van een totaal ander kaliber is de knolcyperus die drie jaar later pas zijn intrede deed. Knolcyperus kan volledige akkers overwoekeren en is erg lastig te bestrijden. Mijn tuin heeft de twijfelachtige eer om als eerste gastheer te zijn voor twee andere pestsoorten: de brede klaverzuring die in 2016 opdook en de stippelklaverzuring die zijn neefje in 2018 is komen vervoegen.

Een aantal tuinplanten verwildert steeds vaker. Ook zij profiteren wellicht van de klimaatopwarming.

Een aantal tuinplanten verwildert steeds vaker. Ook zij profiteren wellicht van de klimaatopwarming. Struikjes van de veelbloemige roos (spontaan gekiemd in mijn tuin in 2018) en van mahonie (in 2020 ontdekt) zijn hier voorbeelden van. Grasanjer en tripmadam groeien hier al wat langer, namelijk sinds respectievelijk 2015 en 2013 in de berm van de N35. Witte trompettabak is een andere nieuweling van 2020. Zilverschildzaad zal volgend jaar wellicht in mijn lijstje opduiken. Dit plantje heeft nog welgeteld 10 meter af te leggen voor hij ook in mijn thuishok groeit.

Jammerlijk verdwenen of bedreigd

Grote windhalm zag ik voor het laatst in de akkers in 2010. Pilzegge verdween na 2014 uit een schrale wegberm. Zandblauwtje onderging dit lot heel wat eerder, ergens tussen 1990 en 1995. Grote waterweegbree zag ik voor het laatst in 2012 in de beek groeien. Drienerfmuur, ruwe smele en bochtige smele vond ik niet meer terug in 2020. Geknikte vossenstaart, een grasje van drassige weilanden dook in 2020 terug op na 10 jaar afwezigheid. Zijn overleven hangt af van hoe de laatste restanten 'natte meersgronden' de komende jaren zullen evolueren. Eveneens precair is het gesteld met de kleine leeuwentand waarvan sinds 2013 af en toe één of twee exemplaartjes tot bloei komen in de marge van mijn oprit. De bosanemonen die onder een oude populier naast een gracht tussen een akker en een koeienwei groeien, zijn weliswaar in aantal toegenomen de voorbije jaren, maar hun standplaats ik eveneens erg kwetsbaar. Oude bomen worden snel geveld in deze regio.

Andere opvallende evoluties

In de winter van 2014-2015 werden de struiken langs de beek gerooid, aan beide oevers. Wellicht was het te danken aan het nieuwe surplus

Veelbloemige salomonszegel © Gilbert De Ghesquière

aan zonneschijn dat blauwe waterereprijs zich in zijn modderige oever vestigde in 2015. Maar verder had deze ingreep vooral negatieve gevolgen. De bochtige smele die onder de struiken groeide verdween een jaar later. De aanpalende akker werd immers met twee meter uitgebreid ten koste van het beekstruweel. Er vloeide steeds meer stikstof uit de akkers in de beek omdat de buffer van struiken verdwenen was. In combinatie met een lage waterstand tijdens de voorbije hete zomers, zorgde dit voor een toegenomen eutrofiëring. Onder meer de grote waterweegbree verdween hierdoor. Grote egelskop kwam ervoor in de plaats. Deze kan tegen heel wat eutrofiëring.

Uit een brede houtwal tussen twee akkers verdwenen de veelbloemige salomonszegel, de ruwe smele en de drienerfmuur. Ik vermoed dat in dit geval vooral de verdroging een rol speelde. Hete, hete zomers ...

Een andere houtwal kreeg meer ruimte om te groeien. Dit resulteerde in enkele nieuwkomers: jonge exemplaren van haagbeuk en zoete kers. Waar de natuur de kans krijgt om bos te laten ontstaan, wordt die kans ook gegrepen. Alleen is de vraag: hoe lang zal het duren eer die bomen op iemands zenuwen gaan werken en omgezaagd zullen worden? Mijn eigen tuin evolueert steeds meer in de richting van een open bos. Schaduwgras en gladde witbol groeien hier al heel lang. IJle zegge verscheen reeds in de jaren '90 en in 2018 dook nu ook boszegge op aan mijn achterdeur. Een voordeur heb ik overigens niet.

Een onderzoeksproject voor de lange termijn

Na veertig jaar inventariseren onder impuls van Karel De Waele, is onze regio één van de best geïnventariseerde van het hele land. Stel dat elke rechtgeaarde plantenliefhebber van onze afdeling *nu ook* zijn eigen thuishok decennialang gaat inventariseren, dan voegen we hier nog heel wat extra's aan toe. Vraagt dit veel tijd en werk? Ja en nee. Natuurlijk steek je er de nodige uren in om alle soorten die je gedurende een heel jaar ontdekt te noteren in een excel-tabel. Maar je hoeft er niet ver voor te lopen. Enkel wat grondiger rondkijken op de plaatsen waar je dagelijks sowieso passeert. En wat rondneuzen bij de buren en tussen de koeien, de aardappelen en de maïs, nu eens hier, dan weer daar, naargelang van waar je zin in hebt of waar je gemakkelijk komen kan.

Maar al die moeilijke soortengroepen dan? Geelbloeiende kruisbloemigen en composieten, basterdwederiken, grassen en zegges ... ze zijn niet bij iedereen populair. Maar per vierkante kilometer gaat het echt niet om zoveel soorten en de meeste zijn best wel herkenbaar mits je hier en daar wat hulp krijgt. En tegenwoordig is dit gemakkelijker dan ooit: een foto plaatsen op waarnemingen.be, een mailtje naar een van de gidsen van de plantenwerkgroep, een app op je smartphone die steeds meer soorten herkent (obsidentify) ... het zijn boeiende tijden voor al wie zijn soortenkennis wil opkrikken. En je haalt er zeer veel voldoening uit.

Heb ik nu iets nieuws ontdekt na tien jaar inventariseren in mijn thuishok?

Eigenlijk niet. Alle veranderingstendensen die hierboven beschreven staan, zijn al een tijdje bekend. Maar dankzij langlopende projecten als deze worden ze wel grondig geregistreerd en geïllustreerd. Indien we bv een meetnet zouden hebben van een honderdtal thuishokken die decennialang geïnventariseerd worden, dan zouden we alle toekomstige floristische evoluties op de voet kunnen volgen en heel interessante gegevens kunnen aanleveren voor het wetenschappelijk onderzoek naar de evolutie van de biodiversiteit. Wie doet mee?

Henk Coudenys, secretaris Plantenwerkgroep VA+

Otters back on stream

In Meander 3-2020 berichtte ik reeds over de terugkeer van roofdieren in onze contreien, met daarbij ook een oproep tot verhoogde aandacht voor een aantal specifieke soorten zoals das, otter, boommarter en wolf. Deze oproep viel kennelijk niet in dovemansoren, want in februari jl. kreeg ik een paar foto's van vreemde pootafdrukken in de sneeuw ter determinatie voorgeschoteld. Bingo, zowaar meteen een onmiskenbare 'viersprong' van otter!

In het eerdere artikel vermeldde ik al de foto-opname van een zwemmende otter nabij de monding van de Zwalmbeek, eind april 2020, met daarbij de verwijzing naar een 'waarschijnlijke' eerdere zichtwaarneming van een weglopend exemplaar in de buurt, in juli 2015. De zwemmende otter werd toevallig betrapt toen met man en macht, bij nacht en ontij, zowaar een ecologische ramp werd vermeden ten gevolge van die fameuze drijvende bietenpulpprop uit Frankrijk. Was die otter daardoor misschien ergens vandaan verjaagd of verdreven? Na de sporenvondst van februari nabij Oudenaarde werden begin maart in de regio opnieuw 'perfecte' pootafdrukken gevonden, nu in modder. We kunnen er dus van uitgaan dat de lucky foto niet zomaar een toevallige of verdreven passant betrof, maar dat de soort wel degelijk in de regio is gevestigd, en dit vermoedelijk zelfs al enkele jaren.

Een lucky shot van een zwemmende otter, Zwalm 27 april 2020 (foto Kim De Loor).

Als roofdier gedragen otters zich uitgesproken territoriaal, en bezetten grote exclusieve leefgebieden. Een Scheldetraject van 10 tot 25 km (!) lengte, met bijhorende afgesloten rivierarmen, visvijvers en 'putten', is mogelijk het leefgebied van slechts één territoriumhoudend mannetje. Zo'n gigantisch territorium overlapt dan met dat van twee of drie individuele wijfjesterritoria. Gericht otters proberen te spotten is dan ook een speld in een hooiberg gaan zoeken. Maar toevallige (vroeg-ochtendlijke) waarnemingen door bv. natuurliefhebbers, wandelaars of vissers zijn bést mogelijk. Het gericht zoeken naar pootafdrukken en de karakteristieke 'spraints' (uitwerpselen) op typische plekken zoals opvallende stenen of liggende boomstammen nabij het water, zijn vanouds beproefde monitoringstechnieken. Vandaag hebben we met z'n allen ook massa's cameravallen. Geplaatst nabij wissels naar het water levert dat vroeg of laat ook wel eens een otter op. Aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) worden ook nieuwe monitoringstechnieken op punt gesteld, zoals het trainen en inzetten van ecologische speurhonden (die spraints zoeken), en het detecteren van otter-DNA uit water of uit het substraat van pootafdrukken (het zogenaamde "e-DNA"). Momenteel werkt het INBO in opdracht van Agentschap voor Natuur en Bos het 'Soortbeschermingsplan otter' uit, dat over de komende vijf jaar zal worden geïmplementeerd. Het is alvast duidelijk dat verdere inspanningen nodig zijn voor het herstel van onze water-biotopen (waterzuivering, oeverstructuur, ontsnippering, visbestanden, ...). Hedendaags vormt ook verkeerssterfte een heel ernstige bedreiging voor otters.

Een typische 'viersprong' van otter, Oudenaarde 12/02/2021 (foto: Sam Vanderstraeten).

Alle info over het (lokale) voorkomen van de otter is welkom op koen.vandenberge@inbo.be – thx!

Koen Van Den Berge

Zevenster! Zei je, ... zevenster?

Kort na nieuwjaar in 1994, toen ik in opdracht van de Afdeling Monumenten en Landschappen opzoekingen deed in de toen nog Nationale Plantentuin in Meise, ging ik even langs bij mijn collega Leo Vanhecke. Wat het precieze hoofdonderwerp van ons gesprek was, weet ik totaal niet meer, maar op een bepaald moment dwaalden we wat af en hadden we het over bosplanten. Toen herinnerde Leo zich plots dat hij net een paar dagen voor onze ontmoeting een interessante melding had gekregen van een persoon die hij omschreef als een ervaren en betrouwbaar plantenkenner. Die vertelde hem tussen neus en lippen dat hij ooit zevenster had gevonden in de Vlaamse Ardennen. Leo vroeg me of ik tijdens mijn onderzoek voor het boek Bossen van Vlaanderen (1984-1993) historische gegevens had gevonden over het voorkomen van die plant in Vlaamse bossen. Wat ik toen in een eerste verbaasde reactie antwoordde, kan je al in de titel lezen. Wat ik in bibliotheken, archieven en herbaria had gevonden en ook nog recent heb ontdekt lees je hierna. En uiteraard heb ik het ook over die ervaren en betrouwbare plantenkenner en over zevenster zelf.

Het relaas van een archivalische zoektocht en een stukje (Belgische) plantengeschiedenis

Het verband tussen de plant en enkele aartsvaders van de Belgische botanie

Voor het oudste gegeven van zevenster komen we terecht bij François Antoine Roucel (1736-1831). De man was, zoals vele botanisten in zijn tijd, arts. Hij woonde in Aalst, was geboren in het groothertogdom Baden en als dokter en chirurgijn opgeleid in onder meer Parijs. Zijn floristisch werk is niet zo bekend bij de hedendaagse botanisten. Dit heeft waarschijnlijk ten dele te maken met de wat misleidende naam van zijn tweedelige hoofdwerk: *Flore du nord de la France*. België was toen immers ingelijfd bij Frankrijk. Die flora uit 1803 is eigenlijk

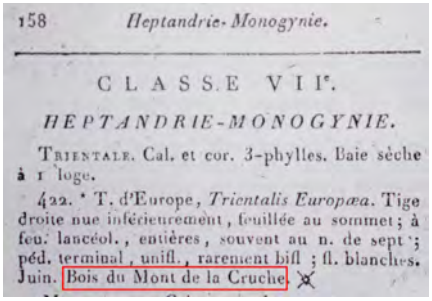
158 *Heptandrie-Monogynie.*

CLASSE VIIe.

HEPTANDRIE-MONOGYNIE.

TRIENTALE. Cal. et cor. 3-phylles. Baie sèche à 1 loge.

422. * T. d'Europe, *Trientalis Europæa*. Tige droite nue inférieurement, feuillée au sommet; à feu. lancéol., entières, souvent au n. de sept; péd. terminal, unifl., rarement bifl; fl. blanches. Juin. Bois du Mont de la Cruche.

Hocquart 1814, Flore du Département de Jemmape, p. 158 : detail

een uitgebreide, maar wat de vindplaatsen betreft, minder gedetailleerde versie van Roucels eerdere publicatie uit 1792: *Traité des plantes les moins fréquentes*. Dit kleine maar uiterst waardevolle werkje beschrijft gedetailleerd de vindplaatsen van de wat zeldzamere planten uit de omgeving van Aalst, Dendermonde, Gent en Brussel. Roucel werkte aan een supplement van zijn eerder genoemde Noord-Franse, zeg maar Belgische flora. Hij voelde zich echter in 1809 te oud om zelf nog een dergelijk werk af te ronden. Hij stuurde zijn intussen verzamelde gegevens door naar dokter Alexandre Lejeune (1779-1858), een botanist uit Verviers die in 1811-1813 zijn tweedelige *Flore des environs de Spa* publiceerde en later de gegevens van Roucel zou verwerken in zijn samen met de jonge dokter Richard Courtois (1806-1835) opgestelde *Compendium Florae Belgicae* (1828-1836). Wonder boven wonder is het manuscript van Roucel uit 1809 bewaard gebleven. Het bevindt zich in Meise. Het oudste Vlaamse gegeven

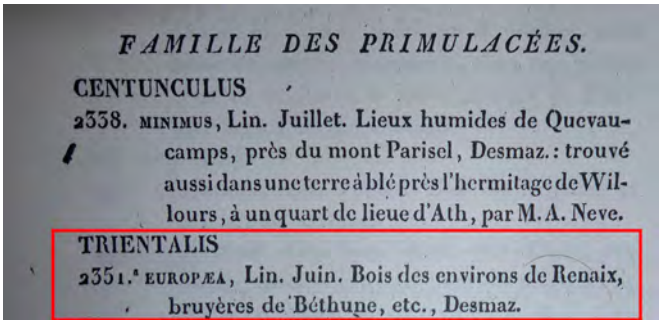
FAMILLE DES PRIMULACÉES.

CENTUNCULUS

2338. MINIMUS, Lin. Juillet. Lieux humides de Quevaucamps, près du mont Parisel, Desmaz.: trouvé aussi dans une terre à blé près l'hermitage de Willours, à un quart de lieue d'Ath, par M. A. Neve.

TRIENTALIS

2351.* EUROPÆA, Lin. Juin. Bois des environs de Renaix, bruyères de Béthune, etc., Desmaz.

Desmazières 1823, Supplément à la Botanographie Belgique, p. 62 : detail

over zevenster staat precies in dit manuscript en het verwijst duidelijk naar de Vlaamse Ardennen! Zevenster groeide op dat moment ergens tussen Ronse en de Kluisberg of "*entre Renay* (sic) *et le mont de l'Ecluse* (sic)": de gelukkige vinder was een Henegouwse botanist, abbé Léopold (hierna schrijf je met accent) Hocquart (1760-1818). Léopold Hocquart is geboren in Bergen (Mons), maar hij heeft een groot deel van zijn priesterlijk leven doorgebracht als principaal en lesgever wiskunde en botanie in het college van Ath. Hij is vooral bekend gebleven in de botanie als auteur van de *Flore du département de Jemmape* (sic) (komt grotendeels overeen met de provincie Henegouwen), een flora uit 1814 die hij opstelde voor studenten plantkunde. In die flora vernemen we dat *Trientalis europaea* of zevenster groeide in een bos op de *Mont de la Cruche* (Kruisberg). Die vindplaats is dus een beetje een gelukstreffer, want de vondst viel net buiten het genoemde departement!

Over al dan niet gegronde twijfel

Het volgende gegeven is afkomstig van een zeer controversiële Gentse apotheker-botanist, Charles Van Hoorebeke (1790-1821). Een van zijn ronkende titels was die van conservator van de

Van Hoorebeke ca. 1814-1815, zevenster in herbarium Flore de Gand, Gentse Plantentuin

Zevenster groeide op ergens tussen Ronse en de Kluisberg

natuurhistorische collectie van de Gentse Universiteit. Van hem is een massa herbariummateriaal bewaard gebleven en op één van de herbariumbladen prijkt zowaar zevenster. Maar Charles die tijdens zijn leven door de fine-fleur van de botanie en de horticultuur de hemel in geprezen werd om zijn grote kennis van de botanie en de land- en tuinbouw, werd kort na zijn vroege dood totaal verguisd! Nu, zowat twee eeuwen later, wordt hij weer wat milder aangepakt. Een van zijn herbaria, *Flore de Gand*, is in 2018-2019 zelfs helemaal gedigitaliseerd en aan een kwaliteitscontrole onderworpen, althans wat de vaatplanten betreft. Dit gebeurde in het kader van een erfgoedproject van de Gentse Plantentuin en werd uitgevoerd door Katrijn Vannerum. Wat bleek? Een kleine 20% van de ingezamelde planten werd oorspronkelijk verkeerd gedetermineerd. Vindplaatsen werden bijna nooit op de herbariumbladen genoteerd! Maar geen nood: gelijktijdig met het project kon ikzelf de leggers van de herbaria die Van Hoorebeke maakte voor vier andere herbariumverzamelingen, onderzoeken. Die leggers worden bewaard in de bibliotheekcollectie van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde (KMLP), de herbaria zelf zijn zoek. Uit dit onderzoek bleek dat Charles Van Hoorebeke in die herbaria als vindplaatsen voor zevenster Orroir en Berchem (hij bedoelde wellicht Ruien) opgeeft (ca. 1814-15), met andere woorden het Kluisbos. Maar de vindplaatsgegevens van Charles moeten met een korreltje zout genomen worden. Deze zeer ambitieuze man die tijdens zijn korte leven als bezeten aan meerdere projecten tegelijk werkte en voortdurend uit was op wetenschappelijke roem, ging vaak weinig secuur te werk. Dat weten we onder meer op gezag van één van zijn tijdgenoten, de latere prof. Jean Kickx (1803-1864). Die had het weer vernomen van zijn vader, de begaafde botaniserende apotheker Jean Kickx sr. (1775-1831), later eredoctor van de Leuvense universiteit, en auteur van de *Flora Bruxellensis* (1812). Charles Van Hoorebeke werkte meer dan waarschijnlijk met plantenverzamelaars, mogelijk studenten die wat wilden bijklussen. Dit kan afgeleid worden uit een namenlijst die in één van de herbaria is opgetekend en waarbij ook de leeftijd van de betrokkenen werd genoteerd. Vermoedelijk gingen die ook niet altijd even nauwkeurig te werk om te kunnen

Ferrariskaart ca. 1775, Österreichisches Staatsarchiv Wien, detail van de omgeving van Grandmetz (Leuze-en-Hainaut), een kleine 15 km ten zuiden van Ronse

voldoen aan de onverzadigbare soortenjager die Van Hoorebeke was. Enige twijfel over het vindplaatsgegeven van Van Hoorebeke is dus gegrond!

Gelukkig beschikken we over een ander niet gecontesteerd herbariumgegeven uit dezelfde periode. In het herbarium van de Gentse universiteit zit een exemplaar van zevenster dat verzameld werd in 1814 door ene Gosse. Bij dit exemplaar staat de tekst: *"cueillie à Renaix sur la montagne du Hotton"*, dus verzameld in Ronse op de Hotondberg. Wie die Gosse precies was, konden we vooralsnog niet achterhalen. We weten wel dat er in die periode een doktersfamilie Gosse in Ronse woonde. Wie weet is het een telg uit deze familie?

Betrouwbare latere vondsten uit de 19de-eeuw

In 1823 publiceerde de in Rijsel (Lille) geboren, gegoede koopman en amateurbotanicus / mycoloog Jean-Baptiste Henri Desmazières zijn *Supplément à la Botanographie Belgique et aux Flores du nord de la France*. Desmazières was een uitstekende veldbioloog, die naar getuigenis van Belgische collega's voortdurend te velde aan het herboriseren was in het gezelschap van zijn vrouw. Zijn vrouw droogde de vondsten en monteerde ze uiterst vakkundig op herbariumvellen. Desmazières was vooral beslagen in grassen, mossen en paddenstoelen, maar hij had ook oog voor vaatplanten. Hij vermeldt onder meer het voorkomen van zevenster in bos(sen?) in de omgeving van Ronse (*Bois des environs de Renaix*) naast een vondst in een heidegebied op het grondgebied van het Noord-Franse Béthune. Het is niet onmogelijk dat de herbariumexemplaren van zevenster van deze bekwame botanicus nog ergens in één of andere Franse collectie zitten.

Dan is het wachten tot het midden van de 19de eeuw. De al eerder vernoemde Jean Kickx had in 1856 een vereniging gesticht met als doel een herbarium van de vaatplanten van Vlaanderen te maken ten behoeve van de botanische tuin van de Gentse universiteit. Het was vooral de bedoeling om de verspreiding van zeldzame en kritische soorten in kaart te brengen, liefst aan de hand van minstens 5 herbariumexemplaren om uit te wisselen. De handgeschreven verslagen van die vereniging zijn bewaard gebleven, althans tot 4 juli 1862, in de Universiteitsbibliotheek van Gent. Het verslag van de vergadering van 5 maart 1858 is voor ons interessant, want daarin kunnen we lezen dat Jean Kickx zelf herbariummateriaal van zevenster uit Ronse binnenbracht. Kickx was zeker bekend met de flora van de Vlaamse Ardennen en vooral met de omgeving van Ronse, want hij vermeldt in zijn postuum uitgegeven *Flore Cryptogamique des Flandres* (1867) meer dan 50 maal Ronse en de omgevende hellingbossen.

François Crépin (1830-1903) is de laatste, ons bekende, botanicus die zevenster in het 19de-eeuwse Oost-Vlaanderen vermeldt. In de eerste druk van zijn *Manuel de la Flore de Belgique* (1860) neemt hij de vondst van abbé Hocquart op: "*mont de la Cruche près de Renaix*" en hij verbindt die vindplaats met twee vindplaatsen in Noord-Frankrijk, één in het reeds vermelde Béthune en een andere in Saint-Omer (Sint-Omaars).

Wat hij echter niet wist, was dat er in het herbarium van de grote Franse natuuronderzoeker Jean-Baptiste de Lamarck (1744-1829) nog een andere nabijgelegen groeiplaats vermeld werd. Pas onlangs ontdekte ik zelf in een publicatie van januari 1981 van de Parijse botanist Gérard G. Aymonin (1934-2014) dat er in Lamarcks herbarium een exemplaar van zevenster zit dat afkomstig is uit de omgeving van Grandmetz (Leuze-en-Hainaut). De verzamelaar was een zekere door hem niet te identificeren *pater noster*. De *pater noster* in kwestie is waarschijnlijk dezelfde persoon die abbé Hocquart in zijn flora van 1814

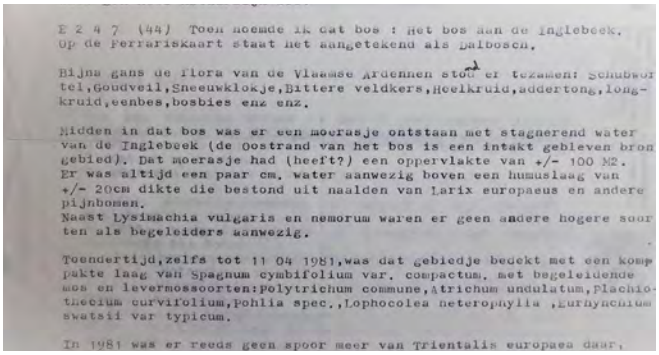

E 2 4 7 (44) Toen noemde ik dat bos : Het bos aan de Inglebeek.
Op de Ferrariskaart staat het aangetekend als Dalbosch.

Bijna gans de flora van de Vlaamse Ardennen staat er tezamen: Schubwortel,Goudveil,Sneeuwklokje,Bittere veldkers,Heelkruid,addertong,longkruid,eenbes,bosbies enz enz.

Midden in dat bos was er een moerasje ontstaan met stagnerend water van de Inglebeek (de Oostrand van het bos is een intakt gebleven brongebied). Dat moerasje had (heeft?) een oppervlakte van +/- 100 M2.
Er was altijd een paar cm. water aanwezig boven een humuslaag van +/- 20cm dikte die bestond uit naalden van Larix europaeus en andere pijnbomen.
Naast Lysimachia vulgaris en nemorum waren er geen andere hogere soorten als begeleiders aanwezig.

Toendertijd,zelfs tot 11 04 1981,was dat gebiedje bedekt met een kompakte laag van Spagnum cymbifolium var. compactum, met begeleidende mos en levermossoorten:Polytrichum commune,Atrichum undulatum,Plagiothecium curvifolium,Pohlia spec.,Lophocolea heterophylla ,Eurhynchium swatsii var typicum.

In 1981 was er reeds geen spoor meer van Trientalis europaea daar.

Kinds 1994, fragment uit de brief van maart 1994 van Oswald Kinds aan Paul Van den Bremt

vermeldt. Hij was bij de uitgave van zijn flora al overleden, Hocquart noemt hem Mr. Paternostre (Beloeil). Vrijwel zeker gaat het om de rentenier en botanist Mathieu Joseph Paternostre (1773-1804) die inderdaad in Beloeil woonde. De zus van Paternostre, Marie-Antoinette, woonde en stierf in Grandmetz, en ook zijn vader overleed daar in 1802. De meest voor de hand liggende vindplaats in de omgeving van Grandmetz is bois du Carmois (Frasnes-lez-Anvaing) en de uitlopers ervan op Grandmetz (bois de la Motte en bois de St.-Martin).

Andere 19de-eeuwse vindplaatsen uit de regio Vlaamse Ardennen/ Pays des Collines en aanpalend Noord-Frankrijk kennen we niet. Tot mijn bewuste ontmoeting met Leo Vanhecke in 1994, ging ik er vanuit dat alle vindplaatsen uit die streek verdwenen waren. Het laatste gegeven van één van de groeiplaatsen uit Noord-Frankrijk is van een Belgische botanist, de grote botanist en politicus Barthélemy Charles Joseph Du Mortier (1797- 1878). Op een botanisch congres in Parijs (1867) beschrijft hij het volgende voorval: de heer Biélé, tuinbouwer uit Rijsel had in de herfst heidegrond laten overkomen uit Sint-Omaars (St.-Omer) en was uitermate verbaasd dat gedurende de lente die daarop volgde, zijn kweekplantsoen geteisterd werd door een invasieve soort, zevenster! Niet alleen exoten kunnen dus invasief zijn. Hoe dan ook is met de soort daar slecht afgelopen.

Op stap met de ervaren en betrouwbare plantenkenner

Leo Vanhecke was in 1994 zo vriendelijk mij het adres te geven van zijn correspondent. Het ging om wijlen Oswald Kinds uit Otegem. Toen ik hem in februari 1994 een brief schreef over de vondst van zevenster kreeg ik kort nadien een uitgebreide beschrijving van de vondst. Over het precieze jaar van de vondst had hij wel enige twijfel: ergens in de periode 1956-1958. Het bos, waar hij de vondst deed, was gelegen aan de "*Inglebeek*". En ja hoor, dat bos lag tussen Ronse en de Kluisberg en helemaal niet ver van de Kruisberg en de Hotond. De vindplaats kende hij door en door, want een familielid van hem was daar in die periode pachter. Het bos had hij in de volgende jaren "*vele malen doorlopen*". Eenmaal per jaar werd er gejaagd, voor de rest werd er geen beheer uitgevoerd. "*Alles bleef liggen zoals het gevallen was: Een heel natuurlijk bos!*"

Oswald beschreef het bos als bijzonder rijk: hij vond er ook "*schubwortel, goudveil, sneeuwklokje, bittere veldkers, heelkruid, addertong, longkruid, eenbes, bosbies enz. enz.*(sic)"

Zevenster had hij gevonden midden in het bos bij een moerasje met stagnerend water van de "*Inglebeek*". Dat moerasje had ten tijde van de vondst een oppervlakte van ca. 100 m^2. Er was altijd een paar cm water boven een humuslaag van ongeveer 20 cm dikte, bestaande uit naalden van Europese lork en andere naaldbomen. Van vaatplanten groeiden er alleen grote wederik en boswederik. Voor de rest was het gebiedje bedekt met een "*kompakte*" laag van gewoon veenmos (!) (*Sphagnum cymbifolium* var. *compactum*) samen met een aantal andere begeleidende soorten mos en levermos. In 1981 was er geen spoor meer van zevenster en ook niet van het veenmos. Het moerasje was in 1976 totaal uitgedroogd en dit heeft waarschijnlijk volgens Oswald geleid tot de totale ondergang. Die zomer van 1976 was inderdaad extreem droog en heet. Dat weet ik nog uit eigen ervaring, ik was toen net één jaar in dienst bij Monumenten- en Landschappen en inventariseerde de toen bloedhete Kempen.

Vergezeld van Oswald bezocht ik samen met Guido Tack in de lente van 1994 het bewuste bosje, het Ingelbos, dat op dat moment al eigendom was van het latere Natuurpunt. Het bos had nog een groot deel van zijn waardevolle flora behouden, zo constateerden we bij een eerste oppervlakkige wandeling. We vonden er ook het nu volledig verlande moerasje terug,

echter zonder zevenster en veenmos. Omdat er bij het beheer voor gekozen werd dat het bos verder volledig natuurlijk moest kunnen evolueren werd er niet voor geopteerd om het moerasje open te maken en bomen te verwijderen, om meer licht te creëren. Uiteraard hadden wij daar enig begrip voor, maar toch bleef er iets van binnen knagen.

Nu, enkele decennia later blijf ik me toch nog steeds afvragen of ik toch niet wat meer had moeten aandringen. Een vegetatie met zevenster is immers niet niks en tot de dag van vandaag vraag ik me af of de soort er wel voor goed weg is. En uiteraard denk ik ook met enige weemoed terug aan mijn kennismaking met die vriendelijke man, die wijlen Oswald Kinds was, een ervaren en betrouwbare plantenkenner zoals Leo me had toevertrouwd!

Herbariummateriaal zevenster Voerstreek 1886, herbarium Plantentuin van Meise (de huidige wetenschappelijke naam van *Trientalis europaea* of zevenster is nu *Lysimachia europaea*)

Wars van alle weemoed: de ster van het verhaal, zevenster

Dit prachtige plantje is jammer genoeg nu verdwenen in Vlaanderen. De enige nog recent bekende Vlaamse vindplaats lag in de Voerstreek. Daar werd ze pas in 1886 ontdekt, maar ze wordt er helaas al enkele decennia niet meer gezien. In België komt ze bijna uitsluitend voor in de (Hoge) Ardennen, waar ze vrij zeldzaam tot zeldzaam is. Ze is het symbool bij uitstek, het embleem, geworden van de Hoge Venen.

Ze wordt beschouwd als een ijstijdrelictsoort. Volgens de Belgische wetgeving is de plant volledig beschermd. Zevenster staat gewoonlijk op eerder open, licht tot matig beschaduwde, vochthoudende, voedsel- en vrij stikstofarme, zure en humeuze zand-, leem- en veenbodems. Ze groeit er zowel in loof- als naaldbos. Dikwijls zijn het reliëfrijke terreinen en komt ze op dergelijke standplaatsen aan de meest regenrijke zijde voor, vaak op een eerder ruwe strooisellaag. Zelden groeit zevenster in heide en zuur grasland.

Zevenster is dus meestal een bosplant, die bovendien kenmerkend is voor oud bos, dit is bos dat sinds ca. 1775 onafgebroken bos is gebleven. De plant kan, voor zover goed onderzocht, in gunstige omstandigheden een zaadbank opbouwen die echter vrij beperkt houdbaar is: amper 5 à 10 jaar. Het is dus zeer de vraag of de verdwenen populatie in het Ingelbos nog kiembare zaden heeft achtergelaten. Toch denk ik dat het de moeite waard kan zijn om de proef op de som te nemen. Het voorzichtige herstel van het kleine moerasje hoeft niet ten koste te gaan van de andere aanwezige natuurwaarden. Het zou integendeel, zelfs wanneer de plant niet meer opnieuw zou verschijnen, kunnen bijdragen tot een grotere diversiteit van het bosgebied. Het is wel zaak dat het moerasje voldoende waterhoudend blijft, wat niet vanzelfsprekend is gezien de huidige periode van klimaatverandering.

Waarschijnlijk loont het ook de moeite om de omliggende bossen nog eens in detail te onderzoeken, zeker de meer noordelijk georiënteerde hellingen. Je weet tenslotte maar nooit!

Paul Van den Bremt

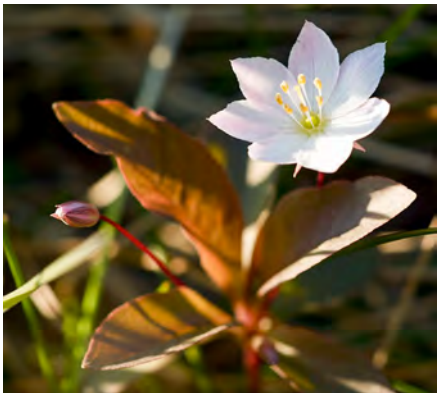

Zevenster (Wikimedia Commons)

Wespbijen

Je bent nog maar net geland op het mulle zand, klaar om een nest uit te graven of daar zijn ze al, de kleptoparasieten! Ja, je zal maar een grijze zandbij zijn die haar ei kwijt wil net wanneer een paar wespbijen *(Nomadae)* hetzelfde doel voor ogen hebben.

Het is in de lente hoogtijd voor de *Andrenae* (zie Meander 02/2020), en dan zijn ook de meeste soorten *Nomadae* van de partij. Hun benaming betekent zoveel als 'zwerver' en dat verwijst naar hun gedrag. De vrouwtjes zijn laagvliegend op zoek naar een nest van een andere solitaire bij, om dan daarin een eigen ei te deponeren. Als de larve later uitkomt, eet ze het ei van de gastbij op, en smult ook van het aanwezige stuifmeel. Makkelijke kweek zo!

Vandaar dat dit koekoeksgedrag *klepto(=diefstal)*parasitisme wordt genoemd.

De meeste wespbijen parasiteren op zandbijen, maar enkele soorten richten zich op groefbijen, roetbijen of dikpootbijen. Sommige soorten hebben één specifieke bijensoort als gast, andere zijn minder kieskeurig en richten zich tot verschillende gastheren.

Fenologie: de meeste *Nomadae* verschijnen al vroeg in het voorjaar (maart-begin mei), samen met de zandbijen die we in de lente aantreffen. De late voorjaarssoorten vliegen van half mei tot eind juni, en dan zijn er ook nog enkele zomersoorten.

Op dit moment is het hoogtijd voor de *Nomadae*, op locaties met zandbijen zal je bijna zeker ook wespbijen kunnen waarnemen.

Wanneer een *Nomada*-vrouwtje bij een nest van een zandbij landt, dan wordt ze vreemd genoeg niet aangevallen door de gastvrouw. *Nomada* vrouwtjes onderling durven daar wel een robbertje vechten. Verklaring? De *Nomada's* dragen een zelfde geur op zich als het zandbijvrouwtje, en insecten nemen eerder waar op basis van geur dan op zicht.

De *Nomada* kan dus rustig met de kop richting het nest wachten tot de gastvrouw weg is, om dan het nest binnen te dringen en (meestal) een tweetal eitjes te leggen per broedcel.

Na een week komen de eitjes uit (of eigenlijk één eitje, want het tweede wordt vernietigd), de larve vreet zich vol, en na een paar weken is er al een volwassen wespbij. De voorjaarswespbijen overwinteren trouwens als volwassen bij.

Het genus *Nomada* behoort tot de familie *Apidae* (onderfamilie *Nomadinae*). Er zijn voor België een 50-tal soorten bekend.

De Nederlandse benaming danken ze natuurlijk aan hun (dikwijls) geel-zwart achterlijf. Sommige soorten hebben echter eerder rode tinten. In ieder geval doet hun mimicry zijn dienst als bescherming tegen predatoren ("opgelet: ik ben niet smakelijk, en zou je wel eens een pijnlijke prik kunnen geven"). Voor determinatie op zicht zijn volgende morfologische kenmerken belangrijk: de kleuren van het achterlijf natuurlijk, maar ook de bovenkant borst (scutum en scutellum), de kleur van antennes, callus en tegula, en voor sommige soorten de doorntjes op de tibia van de achterpoten. Ook de vorm van de mandibulae (sikkelvormige kaken) speelt een rol (dubbelgetand? stomp?...).

De grootte kan sterk variëren, en ook de kleuren volstaan niet altijd om exact te determineren.

Vandaar ook dat men bij waarnemingen.be de volgende soorten onder één noemer heeft geplaatst: *Nomada panzeri* (sierlijke wespbij), *N. ruficornis* (gewone dubbeltand), *N. flava* (ge-

wone wespbij), *N. striata* (stomptandwespbij), *N. villosa* (grote stomptandwespbij).

Al deze soorten, waarvan de laatste twee zeldzaam, hebben gelijkaardige kenmerken, o.a. een achterlijf met een combinatie van geel, zwart en rood.

David De Grave is de expert/moderator, en zal bij de minste twijfel over één van deze soorten de betreffende waarneming zeker naar de globale groep verwijzen. Niet leuk als je een waarneming hebt van een wespbij met alle determinatiekenmerken van pakweg een stomptandwespbij, die als dusdanig niet kan bevestigd worden enkel en alleen omdat de stompe tand (uiteinde kaak) niet zichtbaar is. Het is mij ook al overkomen, maar alle begrip ervoor, ook *citizen science* moet 100% correct zijn.

De meeste wespbijen zijn slechts spaarzaam behaard, zeker in vergelijking met veel andere bijensoorten. Op de poten of buik hebben ze geen haren nodig natuurlijk, want stuifmeel verzamelen voor een kroost hoeft niet.

Onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes is makkelijk. Eerst en vooral zijn de vrouwtjes een stuk groter, hebben meestal meer geel in het gezicht, en verder hebben ze 6 tergieten en 12 antenneleden. De mannetjes hebben een duidelijk pygidium aan het achterlijf, en zijn voorzien van 7 tergieten en 13 antenneleden.

Hierna volgen een aantal van de soorten die in het voorjaar vliegen (maart-juni), met korte beschrijving en gastheren. Determinatie is geen sinecure (waar hebben we dat nog gehoord?). Voor gedetailleerde kenmerken verwijs ik dan ook graag naar de betreffende vakliteratuur en internetsites. De volgende omschrijvingen slaan op de vrouwtjes, ook de foto's (uitgezonderd de roodspriet- en de signaalwespbij):

bleekvlekwespbij

bleekvlekwespbij *(Nomada alboguttata)*

Middelgrote wespbij, gekenmerkt door een rood achterlijf met ivoorwitte zijvlekken.

Parasiteert op witbaardzandbij en roodbuikje.

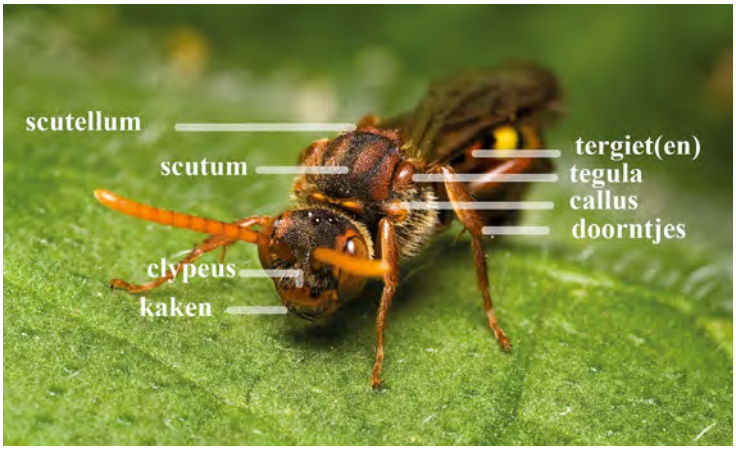

gewone wespbij vrouw

geelschouderwespbij

geelschouderwespbij
(N. ferruginata)

Goed herkenbaar aan de heldergele calli, en de gele zijvlekken op tergiet 2, achterlijf verder vooral rood. Parasiteert op de vroege zandbij.

gewone dubbeltand

gewone dubbeltand *(N. ruficornis):*

Zoals al vermeld moeilijk als aparte soort te determineren. Heeft rood, geel en zwart op het achterlijf, en rode strepen op het scutum. Determinatie kan eventueel op basis van de dichte zilveren beharing op de zijkant van het borststuk, anders moet de gespleten kaakpunt zichtbaar zijn. Gastheer: het roodgatje.

gewone kleine wespbij

gewone kleine wespbij
(N. flavoguttata):

Een bivoltiene soort, die het gemunt heeft op dwergzandbijen.

gewone wespbij *(N. flava):*

Herkenbaar aan de helderrode antennes, het scutum met brede rode strepen, en het rode scutellum. Gastheren: meidoorn-, viltvlek- en zwartbronzen zandbij. Gelijkend op o.a. sierlijke wespbij en gewone dubbeltand!

kortsprietwespbij

kortsprietwespbij *(N. fucata)*

Middelgroot, zwart-en roodgebandeerd tergiet1, tergieten 2-5 met gele banden, scutellum heeft een enkele gele vlek.

Gastheer: grasbij.

langsprietwespbij

langsprietwespbij *(N. conjungens):*

Middelgrote roodachtige wespbij. Gastheer: fluitenkruidbij. Zeldzaam!

roodsprietwespbij

roodsprietwespbij *(N. fulvicornis)*

Gele tegulae, en scutellum met twee gele vlekken. Twee generaties (=bivoltien), de lentegeneratie is donkerder en minder geel.

Parasiteert ondermeer op grijze en donkere rimpelrug.

roodharige wespbij

roodharige wespbij *(N. lathburiana):*

Verse ex. hebben een dieprosse beharing op het borststuk, scutellum geel met vaak rode omranding, achterlijf met een rood eerste tergiet, andere tergieten met gele banden.

Gastheren: de grijze zandbij en asbij.

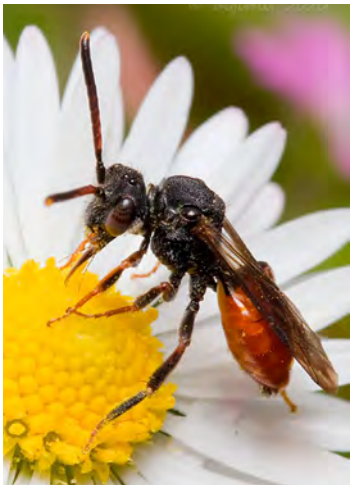

roodzwarte dubbeltand

roodzwarte dubbeltand
(N. fabriciana)

Zowat de gemakkelijkste wespbij om te herkennen door het zwarte gezicht en borststuk, en het grotendeels rode achterlijf. Eventueel te verwarren met de grote bloedbij.

Parasiteert ondermeer op de tweekleurige zandbij.

smalbandwespbij *(N. goodeniana):*

Grote, zwart-geel getekende wespbij met gele banden op tergieten 2-5, vaak ook op T1. Scutellum bij vrouwtje met twee gele vlekjes.

Parasiteert ondermeer op de grijze rimpelrug, zwartbronzen zandbij en viltvlekzandbij.

eurabo®
natuurlijk!

Bezoek onze webshop op **eurabo.be**

Bio-ecologische materialen voor energiezuinige houtbouw en renovatie

10 % ISOLATIEKORTING

10% korting voor leden van Natuurpunt

Steico flex FSC®
Houtwolisolatie

Isokurk
Vloer- en muurisolatie

pro clima
Luchtdichting

- **gratis advies** aan zelfbouwers!
- **isolatie opleidingen**: eurabo.be/opleidingen

VIBE

FSC www.fsc.org FSC® C023697
Het keurmerk voor verantwoord bosbeheer

Wij kiezen voor verantwoord bosbeheer. U ook?

ROK 52 - Pont West 112
B-9600 Ronse
+32(0)55 23 51 40

Wiedauwkaai 87
B-9000 Gent
+32(0)9 216 46 40

info@eurabo.be
www.eurabo.be

smalbandwespbij

variabele wespbij

variabele wespbij *(N. zonata):*

Zoals de naam suggereert variabel, kent een lichte en een donkere vorm. Het scutellum heeft twee rode of twee gele vlekken, maar het scutum is altijd zwart. Veel rood op gezicht.

Parasiteert op de wimperflankzandbij.

signaalwespbij

signaalwespbij *(Nomada signata)*

Herkenbaar aan de echte, brede gele banden op het achterlijf.

Parasiteert op het vosje (*Andrena fulva*). Foto: mannetje.

Veel succes met uw waarnemingen! Volgende keer een sprookje van reuzen en elfjes.

Johan Raes (tekst & fotografie)

Kijk eens diep in mijn ogen!

We zouden kunnen zeggen dat het met opzet was, maar dat was jammer genoeg niet het geval, of dat het een quizvraag was, maar dat was het ook niet. En het ligt deze keer ook niet aan de klimaatsverandering waardoor soorten hun areaal naar het noorden uitbreiden.

We moeten het onder ogen zien en erkennen dat de ongemakkelijke waarheid is dat het simpelweg ontsnapte aan onze aandacht en we trekken uit pure schaamte een zwarte kap over ons hoofd.

Als je niet weet waarover dit gaat: duikel nog eens vorig nummer van Meander op en bekijk de foto op pagina 23. Het onderschrift vermeldt dan wel een zwartkop maar de rode ogen laten er geen twijfel over bestaan dat het wel degelijk een kleine zwartkop is ...!

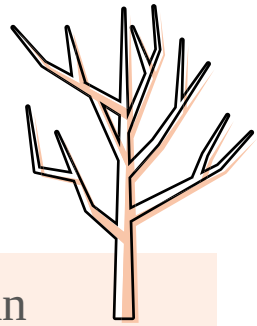

We delen in de rouw van

We delen in de rouw van Anne Hollevoet, geboren op 17 februari 1968 en overleden op 5 januari 2021.

Anne was een enthousiaste en gewaardeerde collega die zich gedurende 20 jaar met hart en ziel inzette voor het landschap van de Vlaamse Ardennen. Als medewerker landschapszorg speelde ze een bijzonder actieve en betrokken rol in het behoud en de versterking van het cultuurhistorisch karakter van de streek. Getuige daarvan de talrijke boomgaarden, houtkanten, hagen en andere kleine landschapselementen die er door haar inzet overal in de streek bij gekomen zijn. Ook de zorg voor cultuurhistorisch erfgoed als waardevolle bomen, kapellen en bakovens kon op haar gedreven inzet rekenen.

Maar bovenal was ze een lieve en warme vrouw die sterk gewaardeerd werd door haar klanten, projectpartners en aannemers waar ze mee samenwerkte. Met haar toewijding, vriendschap en warmte maakte ze ook een onlosmakelijk deel uit van het RLVA-team. Anne was een toffe collega waar je altijd op kon rekenen, of het nu met het werk te maken had of niet. We zullen haar dan ook heel, heel hard missen en wensen haar familie en vrienden veel sterkte toe in deze moeilijke periode.

We delen in de rouw van de familie Verougstraete bij het overlijden van Anna Verougstraete, geboren op 25 december 1923 en overleden te Gent op 15 oktober 2020. We wensen haar familie en vrienden veel sterkte toe.

Bijzondere vogelwaarnemingen

WINTER 20-21

Van zacht naar kletsnat en afsluiten met een stevige winterprik en een vroege lente. De capriolen van de winter brengen altijd beweging in de vogelwereld. Het zal jullie wellicht niet ontgaan zijn dat de koude in februari veel vorsttrek op gang bracht van o.a. kieviten, snippen, goudplevieren, lijsters, leeuweriken, … De verwachte zaagbekken en duikeenden bleven opvallend uit.

De laatste maand van het jaar bracht ons de eerste **zwarte zee-eend** (NVW) in de regio sinds 2002. Het vrouwtje bleef een kleine drie weken aanwezig op de Tweelingsputten te Eke, waar ook een **grote mantelmeeuw** gezien werd (TMA). Een grote groep van 180 **kolganzen** vloog over Eke (PDS). Een **zwartkopmeeuw** (BDE, NGE) kwam slapen op de Donk te Oudenaarde. Een **kraanvogel** (OCO) vloog over Zulzeke. In de Langemeersen te Petegem zat een **kleine zilverreiger** (EHA). **Grote lijster**, tegenwoordig een zeldzaamheid geworden, dook op in Etikhove (JCO), Elsegem (PVDB) en Ouwegem (JaVH). In en rond het Hotondbos te Ronse werd **appelvink** en **goudvink** gezien (XTE).

In januari dook er een **parelduiker** op de Tweelingputten te Eke (NVW). Deze zeldzaamheid (laatste in 2008) verdween helaas snel. Op de Callemoeie te Nazareth zat de hele maand een **geoorde fuut**. In de Scheldevallei tussen Eke en Oudenaarde werd **grote mantelmeeuw** verschillende malen opgemerkt. Over Mullem vloog een **rode wouw** (JDW). Te Berchem werd een **smelleken** opgemerkt (MDB). Eind januari zaten er 6 **brilduikers** (LBA) op de Donk te Oudenaarde, die de dag nadien opdoken op de Tweelingsputten te Eke. **Grote lijster** werd gezien in Deurle, Asper, Kruishoutem en Kwaremont. Een **appelvink** werd gezien in Opbrakel (KTA). **Goudvink** dook op in Opbrakel, Ronse en Bavegem. **Kleine barmsijs** werd gezien in St-M-Latem (JaVH) en het Parkbos te Lierde (LNE).

Kraanvogels — © Rik Desmet

Grote lijster — © Johan Cosijn

De stevige winterprik in februari bracht zoals eerder gezegd een serieuze vorst- en sneeuwtrek op gang. Kieviten die enkele dagen er voor nog dapper naar noord vlogen, moesten met bevroren pootjes halsoverkop terugkeren. Snippen vielen als ijsblokjes uit de lucht. Opvallend veel boomleeuweriken werden ook opgemerkt. Als vogelkijker is dit altijd een heerlijk fenomeen om gade te slaan. Maar dan wel met een dubbel gevoel, want veel van die diertjes lijden zwaar onder de omstandigheden.

Een **witoogeend** (BDM) bezocht in februari de Callemoeie, waar de **geoorde futen** ondertussen met 2 waren. In Dikkelvenne werd een **kleine zilverreiger** (JaVH) gezien. Een **grote mantelmeeuw** vloog over Mullem (DDG). **Rode wouw** werd op 7 locaties gezien. **Zwarte specht** liet zich zien in Eine (DDG) en het Kluisbos (CWI). Een **klapekster** (JaVH) in Zulzeke lokte heel wat kijklustigen. Voor velen onder ons was dit de eerste in de regio. Eind februari lieten zich toch enkele **grote lijsters** horen van op een zangpost (oef). Een **appelvink** bezocht een voederplaats bij het Kluisbos (LDC). **Goudvinken** werden gezien in Parkbos Lierde (MDK) en Herzele (DVDB). Heel verrassend was de vondst van 6 **fraters** (DDG) tussen een groep kneus in Huise. Dat was toch ook al weer 12 jaar geleden. 5 **kleine barmsijzen** werden gezien aan het Wallebos in Ename (MLU) en 2 aan de Callemoeie (WSI). Een **Europese kanarie** (TLI) vloog langs het Kluisbos. Op het einde van de maand kwam ook de **kraanvogel**trek op gang. Verschillende groepen werden gezien. De grootste groep was 36 ex over Ronse (PMO) die ook boven Horebeke werden gezien (FHE).

De winterslaapplaats van meeuwen werd door BDE en NGE regelmatig geteld. Daar kwam het tot max. 10 **pontische meeuwen** tegelijkertijd, een record. Dat was ook het hoogste aantal voor een slaapplaats in Vlaanderen deze

winter. Ook **geelpootmeeuw** (max. 3) en **zwartkopmeeuw** werden regelmatig gezien. **Grote mantelmeeuw** kwam er ook een paar keer slapen.

Tot max. 3 **grote zaagbekken** verhuisden deze winter regelmatig tussen de Callemoeie en de oude Leiearmen in Deinze. **Bokjes** werden regelmatig gezien, zeker tijdens de winterprik. Op de Snippenweide te Eine zaten tot 23 ex (DDG). Een gerichte inventarisatie van **oehoe** bracht min. 5 koppels aan het licht, vooral in de zuidelijke bossengordel van de regio. De vaste winterroest van **ransuil** in Zingem telde tot max. 12 ex. De **middelste bonte specht** is in onze regio niet meer de zeldzaamheid die het ooit was. Deze winter werd de soort op 12 locaties gezien. **Havik** werd eveneens op een tiental locaties gezien. **Blauwe kiekendief**, een vaste wintergast, werd ook regelmatig opgemerkt, met max. 3 ex in de Langemeersen Petegem (LVDW). **Roodborsttapuit** overwinterde op minstens 20 locaties in de regio.

Waarnemingen zijn steeds te raadplegen op de website van de Vogelwerkgroep: http://www.vwg-vlaamsearden-nenplus.be/

Dimitri Van de Populiere

De goede oude tijd ...

Toen ik vroeger iemand hoorde spreken over 'den goeien oude tijd' dacht ik altijd van "niet weer!". Maar het nieuwste rapport over de nachtvlinders in Groot-Brittannië bewijst dat het soms wel nuttig is om eens terug te blikken.

In Groot-Brittannië heeft men al een lange traditie van het opvolgen van het voorkomen van de nachtvlinders. In dit laatste rapport bespreekt men de cijfers van de periode 1968-2017. Voor de vele cijfertjes verwijzen we naar het rapport zelf. Opvallend is wel de tegengestelde evolutie van bepaalde soorten waarbij ze in aantal (sterk) achteruitgaan maar waar wel het verspreidingsgebied vergroot.

Wat het verband is met de goede oude tijd kan je lezen bij één van de conclusies. Dat ook zeer algemene soorten achteruitgaan is verontrustend voor de rol die ze spelen in de voedselketen. Wie wat ouder is herinnert zich nog grotere aantallen nacht- en dagvlinders met bijvoorbeeld tientallen kleine vossen op de herfstaster in de tuin.

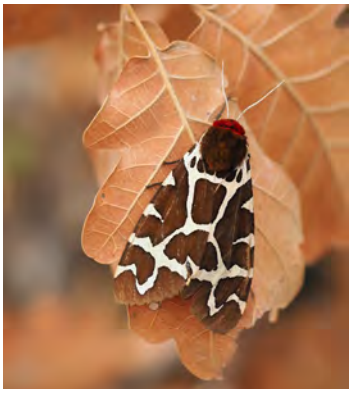

Grote beer — © Rik Desmet

De onderzoekers wijzen er op dat de meeste interacties van mensen met de natuur gebeuren door algemene, goed herkenbare soorten maar omdat deze zeldzamer worden vervalt dit contact. Zo (her)kende vroeger iedereen de grote beer maar de aantallen daarvan zijn in Groot-Brittannië met 90% achteruitgegaan. Dit heeft een belangrijk gevolg dat ze '*shifting baseline syndrome*' noemen: omdat de meeste mensen de grotere aantallen van vroeger niet gekend hebben gaan ze de huidige, verarmde toestand als de norm beschouwen. Dit heeft negatieve gevolgen voor het natuurbehoud: wie geen band heeft met de natuur of zich niet bewust is van de omvang van de achteruitgang van de natuur zal moeilijker ambitieuze doelstellingen ondersteunen, of zich tevreden stellen met de komst van de wolf ...

Het rapport is gratis te downloaden: https://butterfly-conservation.org/sites/default/files/2021-03/State-of-MothsReport2021.pdf

Rik Desmet

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 147 bus 5
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan@aardbol.be
www.aardbol.be

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

"De CO_2 klok tikt"

De CO_2 klok tikt, zoveel is duidelijk. Voor de affiche liet Natuurpunt Zwalmvallei zich inspireren door de oproep van Steven Vromman (Low impactman) in De Morgen.

Het gaat over onze grootste uitdaging ooit: de klimaatverstoring. Dat we die ook kunnen meten is misschien minder bekend. In 1958 ontwikkelde Charles Keeling een instrument om het aantal deeltjes CO_2 in de atmosfeer te meten. Op het meetstation van Mauna Loa wordt sindsdien dagelijks de concentratie vastgesteld. Ondertussen wordt de CO_2 concentratie nauwkeurig gemonitord vanuit honderden meetpunten en satellieten. Het cijfer is het onweerlegbare fysische bewijs van de menselijke bijdrage aan de broeikasgassen.

De voorbije achthonderdduizend jaar schommelde de concentratie tussen de 180 en 280 ppm (*parts per million*). Sinds de start van de industriële revolutie gaat het snel omhoog. Op zijn meetstation op drieduizend meter hoogte las Keeling 315 deeltjes per miljoen in 1958. Vandaag staat de teller op 416. Een nooit eerder geziene stijging die we allemaal kennen als de hockeystick (of Keelingcurve).

Wetenschappers zijn het erover eens dat we absoluut de drempel van 450 ppm (aangestipt op de affiche) moeten vermijden. Dan komen we terecht bij kantelpunten en zichzelf versterkende mechanismen, al kunnen die volgens behoorlijk wat experts al vroeger optreden. Met de huidige toename van 2,5 ppm per jaar zitten we binnen 15 jaar aan die drempel. Dan is het wellicht te laat."

Met deze affiche willen we de oproep van Steven Vromman, om op zoveel mogelijk plekken een ppm klok te installeren, ondersteunen. De urgentie moet meer zichtbaar gemaakt worden, meer aanwezig zijn in het straatbeeld.

Bestellen maar en voorhangen graag, voor ons part aan elk huis.

Je schrijft 4 euro over op BE44 9733 9799 2145 met duidelijke vermelding van jouw naam en adres en je krijgt de affiche per post toegezonden. De A3 affiche wordt gevouwen en in een A4 omslag verstuurd.

Ellis, de vormgever van onze Meander was zo vrij haar medewerking te verlenen bij het ontwikkelen van deze affiche.

Graag aan de slag.

Natuurpunt Zwalmvallei

KALENDER april - juli 2021

UUR VAN VERTREK/EINDE
PLAATS VAN AFSPRAAK
TOELICHTING
GIDS
BIJZONDERHEID
CONTACTPERSOON
ZEKER MEEBRENGEN

HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez vzw
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-plus
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vl. Ardennen-*plus*
PAWG: Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Om u als deelnemer optimaal te beschermen zijn er richtlijnen voor deelnemers opgesteld. Alle info om 'corona-proof' aan de activiteiten deel te nemen kan je lezen via https://www.natuurpunt.be/pagina/corona-proof-activiteiten. In geval van twijfel kan je best informeren bij de verantwoordelijke voor de activiteit. Praktische info voor vrijwilligers betreffende het organiseren van buitenactiviteiten: https://www.natuurpunt.be/node/41740

Van zondag 4 april tot zondag 31 oktober

ZV: Opening Zomerseizoen voor de Boembekemolen

- Woe, Do, Za van 14u – 18u, zondag 10u – 18u
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Van zondag 4 april tot zondag 31 oktober is de Boembekemolen elke woensdag-, donderdag- en zaterdagnamiddag geopend van 14u tot 18u. Op zondag van 10u tot 18u.
  Iedereen is welkom in de molen en op het terras. Bovendien is de molen het ideale vertrekpunt voor een lichte of stevige wandeling in de Zwalmvallei. Diverse info is beschikbaar in de molen. Parking aan Boembekemolen, parking Mijnwerkerspad in de Slijpstraat (afstand 2 km), parking school Michelbeke (afstand 1,5 km).
- An De Schrijver : 0484 77 72 44

Zondag 4 april

ZV: Ronde ontbijt @Boembekemolen

- 9u – 11u
- Boembeke 18, 9660 Brakel
- Prijs: 15€ p.p., rek.nr. BE86 8905 4414 2850 (Carla Verdonck)
- Formule (ter plaatse of afhaal) afhankelijk van de maatregelen die op dat moment van toepassing zijn.
- Carla Verdonck: 0472 89 81 70 carlaverdonckverdonck@hotmail.com

ZV: Themawandeling: Voorjaarsbloeiers

- 14u – 16u
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Lieven Nachtergaele
- Karel De Vuyst: devuystkarel@gmail.com

Zaterdag 10 april

HRZ: Voorjaarspracht in de Doormansvallei-Wandeling

- 9u30 – 12u30
- De Steenoven, Kerkkouter 40, Herzele
- We verkennen het noorden van de gemeente Herzele en genieten van wat de natuur ons in de lente te bieden heeft. We wandelen langs nieuw aangekochte percelen en vertellen over het beheer en de toekomstplannen voor het gebied.
- Frederik Dierickx en Patrick Rouckhout
- Inschrijving verplicht via www.natuurpuntherzele.be. We wandelen in twee beperkte groepen volgens de geldende coronamaatregelen.
- info@natuurpuntherzele.be
- Neem een verrekijker mee om vogels te spotten en een loep is altijd handig om plantjes van dichtbij te bekijken.

Zondag 11 april

HRZ: Voorjaarspracht in het Duivenbos-Wandeling

- 9u30 – 12u30
- Kerk Sint-Antelinks, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
- We wandelen in deze periode traditioneel door ons oudste reservaat, het Duivenbos. We genieten van de vele voorjaarsbloeiers en komen alles te weten over hun levenswijze, eigenschappen en diversiteit. Er worden verhalen verteld waarin deze planten de hoofdrol spelen.
- Frederik Dierickx en Patrick Rouckhout
- Inschrijving verplicht via www.natuurpuntherzele.be We wandelen in twee beperkte groepen volgens de geldende coronamaatregelen.
- info@natuurpuntherzele.be
- Neem een verrekijker mee om vogels te spotten en een loepe is altijd handig om plantjes van dichtbij te bekijken.

Zaterdag 17 april

RO: Wandeling in het Muziekbos en Sint-Pietersbos te Ronse

- 15u – 17u30
- Parochiezaal La Salette Louise-Marie (naast de kerk)
- Meerdere gidsen volgens grootte van de groep.
- Jo Glibert, Lieve Mornie, Ringo Vanovertvelt
- De blauwe hyacinten staan in bloei en het bos is op zijn mooist.
  Mogelijkheid om achteraf ook deel te nemen aan de kaasavond.

Jo Glibert, 0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com
Gelieve u vooraf in te schrijven.
Aangepast schoeisel en lange broek (tegen bramen en teken). Kinderen welkom, maar het parcours is niet geschikt voor kinderwagens.

Zaterdag 17 april

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u - 16u
Wordt rondgestuurd ifv de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be

Zondag 18 april

OUD + PWG: Planteninventarisatie in het Koppenbergbos te Oudenaarde (streeptocht)

10u – 13u
parking Maria Van der Gheynstraat, Oudenaarde.
Inventarisatie hogere planten in het ifbl- kwartierhok E2 38 34.
Henk Coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

VA+ WMBV + OUD: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei

14u – 17u
kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokkerellestraat
Natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloeiers in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje. Activiteit gaat enkel door als er geen beperkingen meer zijn omwille van corona.
Johan Cosijn, 055 30 98 10.
Stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

ZV: Voorjaarsbloeierswandeling in de Perlinkvallei

14u – 16u
Parking kerk Sint-Blasius-Boekel, Marlboroughstraat, Zwalm.
Deze wandeling maakt deel uit van de 'Wandelingen in alle natuurreservaten van afdeling Zwalmvallei.
Vincent Decroock
Vincent Decroock; vincent.decroock@proximus.be
Goed schoeisel of laarzen

Zaterdag 24 april

KBE: Werkdag Bos t'Ename

9u -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 25 april

RO + PWG: Planteninventarisatie Hotond, Ronse.

10u - 13u
Parking tegenover de Hotond molen, Hoek Zandstraat (N 425) – Riekestraat, Ronse
Heidi Demolder, tel. 0476 40 34 52
Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen.

ZV: Wandelingen in 4 natuurreservaten van afdeling Zwalmvallei

Middenloop Zwalm / Bovenloop Zwalm / Parkbos-Uilenbroek / Munkbosbeekvallei

14u – 17u
Wandeling Middenloop Zwalm, Riedeplein start 14u15.
Middenloop Zwalm: Riedeplein Michelbeke Brakel.
Bovenloop Zwalm: Leinstraat thv Herenhof en Maaistraat Brakel.
Parkbos-Uilenbroek: Picnic tafel Waesberg Lierde.
Munkbosbeekvallei: Bushalte schuin tegenover de kerk van Beerlegem.
Gezinswandeling – Dag van de aarde
Middenloop Zwalm: Koen Gintelenberg
Bovenloop Zwalm: Martine Dernicourt
Parkbos-Uilenbroek: Dominiek Decleyre
Munkbosbeekvallei: Laurent Flostroy
Inschrijven bij contactpersoon, 20 personen per wandeling tenzij andere richtlijnen nodig zijn op 25 april
Middenloop Zwalm: koen.gintelenberg@telenet.be
Bovenloop Zwalm: martine.dernicourt@telenet.be
Parkbos-Uilenbroek: Dominiek.Decleyre@telenet.be
Munkbosbeekvallei: laurent.flostroy@telenet.be
Aangepaste kledij en schoenen

MEI 2021

Zondag 2 mei

RO: Bezoek aan natuurreservaat 'De Moerassen van Harchies-Hensies'

6 u - 13u.
Parking César Snoecklaan Ronse ter hoogte van Auto 5.
Vogelexcursie in moerasgebied.
Patrick Alexander en Philippe Moreaux 0476 492 461 moreauxphilippe1951@gmail.com
Zeker vooraf informeren en inschrijven omwille van de coronamaatregelen.
Laarzen, lange broek tegen de teken.

TLES en VWG: Vroege ochtendwandeling in Wontergem

7-10u
Kerk Wontergem, Stroomkesstraat Deinze
Stevige wandeling langs kouters, meersen en bos. We zijn benieuwd of dit ook een grote variatie van vogelgeluiden zal opleveren. Met wat geluk zit daar terug de nachtegaal erbij! Ook voor beginners.

somethingellis
GRAFISCH ONTWERP // INTERIEURFOTOGRAFIE
GSM 0479 433 711 // ELLIS.DEVUYST@GMAIL.COM // WWW.SOMETHINGELLIS.BE

Etienne Colpaert en Koen Bilcke
Inschrijving verplicht via www.natuurpunt.be/activiteiten. Activiteit onder voorbehoud van geldende richtlijnen.
Verrekijker en veldgids natuurlijk.

Zaterdag 8 mei

VA+ VWG: 100-soortendag

Onder leiding van leden van de VWG duiken we diverse gebieden in de regio op zoek naar zo veel mogelijk vogelsoorten om zo de kaap van 100 soorten op 1 dag te bereiken in onze regio. Op onze Facebookpagina vind je binnenkort informatie over het vertrekuur en de gebieden. Afhankelijk van de dan geldende maatregelen. Beperkt aantal deelnemers per gids. Inschrijven verplicht via email.
www.facebook.com/groups/vwgvap
Dimitrivandepopuliere@hotmail.com
Goed schoeisel, verrekijker.

Zondag 9 mei

RO: Ochtendwandeling met nadruk op de vogelzang in natuurreservaat Pyreneeën

6 u - 12 u
Hof ter Guchten Rottterijstraat 278 te Ronse
Nadruk op vogelzang en bekijken van amfibieën in de poelen
Philippe Moreaux 0476 492 461 moreauxphilippe1951@gmail.com
Zeker vooraf informeren en inschrijven omwille van de coronamaatregelen.
Laarzen, lange broek tegen de teken.

VA+ PWG: Planteninventarisatie (streeptocht) 'Grijs Hok' Maarkedal

10u – 13u
Sint-Britiuskerk, Etikhovestraat, 9680 Etikhove, Maarkedal
Inventarisatie hogere planten binnen ifbl-kwartierhok E2 38 43
Henk Coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
Een 'grijs hok' is een vierkante km waarin tot nu toe minder dan 100 plantensoorten werden geregistreerd
plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Woensdag 12 mei

VA+ VWG: Avondwandeling Heurnemeersen

20u - 22u
Zaal Amigo, Heurnestraat 235, Oudenaarde
Een avondwandeling langs de Heurnemeersen met de VWG met oog en oor voor de aanwezige vogels. Ter vervanging van de ledenbijeenkomst. Afhankelijk van de dan geldende maatregelen. Beperkt aantal deelnemers. Inschrijven verplicht via email.
Dimitri Van de Populiere
Hou onze facebookpagina in de gaten voor de laatste details betreffende de maatregelen.
Dimitrivandepopuliere@hotmail.com
Warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

Zaterdag 15 mei

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u - 16u
Wordt rondgestuurd ifv de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be

Zondag 16 mei

ZV: Themanamiddag : Imker

14u en 15u30
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Op ontdekking in de wondere wereld van de bijen en hun nevenproducten.
Guy Hoebeke
Organisatie afhankelijk van de maatregelen die op dat moment van toepassing zijn.
Els Decoster : els.decoster@skynet.be

Zondag 23 mei

HRZ - Op zoek naar wilde orchideeën in Viroinval

Samenkomst en vertrek om 7u30 aan de kerk van Herzele (of afspraak om 9u30 aan de kerk van Nismes).
Samenkomst en vertrek om 7u30 aan de kerk van Herzele (of afspraak om 9u30 aan de kerk van Nismes).
We gaan terug naar één van onze mooiste bestemmingen. Het prachtige gebied nabij Nismes en Treignes waar de rivier Viroin de groene valleien doorkruist. Deze streek is een groot natuurgebied dat uit heuvels met bloemrijke graslanden bestaat, afgewisseld met stukken frisgroen eiken-haagbeukenbos. Meer dan 500ha vormen een prachtig, vrij toegankelijk natuurpark "Viroin-Hermeton" met een uitzonderlijke voorjaarsflora en orchideeënrijke kalkgraslanden.
Frederik Dierickx en Patrick Rouckhout
Inschrijving verplicht via www.natuurpuntherzele.be. We wandelen in twee beperkte groepen volgens de geldende coronamaatregelen. Iedereen verplaatst zich met de wagen binnen zijn eigen bubbel.
Patrick Rouckhout – 0472 74 65 99 en Frederik Dierickx – 0473 48 34 74
Picknick voor 's middags, stevige stapschoenen, verrekijker, loupe.

Pinkstermaandag 24 mei

VA+ WMBV: Familiale natuurwandeling langs Ladeuze en de Longkruidbosjes te Etikhove

14u – 17u
kerk van Etikhove, Etikhoveplein
Genieten van het landschap van Valerius de Saedeleer... en enkele late lentebloeiers. Activiteit gaat enkel door als er geen beperkingen meer zijn omwille van corona.
Johan Cosijn, 055 30 98 10
Stevig schoeisel

TLES + PWG: Orchideeënwandeling Blekerij Zeveren, Deinze

19u - 21u30
Kerk Zeveren
Bezoek aan de orchissen van de Blekerij, het paradepaardje van de afdeling Tussen Leie en Schelde
Werner Dejonckheere en Axel Heyerick
i.s.m. Natuurpunt De Ratel. Reserveren verplicht.
Werner Dejonckheere 0477 84 72 35
laarzen en fototoestel om de "pareltjes" te vereeuwigen

Zondag 30 mei

TLES + PWG: Streeptocht Zeverenbeekvallei Zeveren, Deinze

- 10u – 13u
- Parking Kerkplein Zeveren
- Inventarisatie hogere planten binnen ifbl-kwartierhok D2 36 41
- Henk Coudenys 09 386 97 11 coudenys.henk@belgacom.net
- plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

ZV: Landschapswandeling

- 14u – 16u
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Wandeling met aandacht voor landschap en bodem.
- Ben Blancquaert
- Karel De Vuyst: devuystkarel@gmail.com
- Aangepaste kledij en schoeisel

JUNI 2021

Dinsdag 1 juni

MOW: Zaden- en plantenruilbeurs

- 19u - 20 u
- Secretariaat MOW, Dijkstraat 75 in Oudenaarde
- Op onze ruilbeurs kan je naar hartenlust plantjes, zaden, groenten en bloemen weggeven, ruilen, (ver-)kopen en letsen. We heten je ook van harte welkom voor een gezellige babbel, een hapje of een drankje.
- Sabine en Joost
- Teveel aan zaden en planten

Zaterdag 5 juni

OUD + PWG: Planteninventarisatie (streeptocht) Vestingen Meerspoort Oudenaarde

- 14u – 17u
- Parking Minderbroederstraat
- Inventarisatie hoger planten in ifbl-kwartierhok E2 28 34
- Alexander Van Braeckel, tel. 0473 85 45 62.
- Stevig schoeisel of laarzen, flora, evt. loep

Zondag 6 juni

RO: Uitstap naar natuurreservaat 'de Uitkerkse polder' te Blankenberge en het Zwin (Zwinbosjes en dijk) in Knokke

- 8u – 19u
- Parking vooraan het winkelcomplex César Snoecklaan ter hoogte van Auto 5. Aansluiten is ook mogelijk om 9u30 aan het bezoekerscentrum 'De Groenwaeke' te Uitkerke (Blankenberge).
- Vogelexcursie in een prachtig polderduinenlandschap, Zwinbosjes en langsheen de dijk met uitzicht op de schorre.
- Philippe Moreaux 0476 492 461 moreauxphilippe1951@gmail.com
- Zeker vooraf informeren en inschrijven omwille van de coronamaatregelen. Carpooling indien toegelaten (corona).
- Verrekijker en eten en drinken voor de ganse dag. Mogelijk is de cafetaria in het ontmoetingscentrum terug toegankelijk, zoniet eten we buiten.

TLES: Erfgoed – en natuurwandeling in de Zeverenbeekvallei (Zeveren Planke)

- 14-17u
- Kerk Zeveren
- De eerste sporen van het dorp dateren uit de twaalfde eeuw. Zeveren is altijd nauw verbonden geweest met haar beek. Sinds de jaren tachtig ontwikkelde zich een belangrijk natuurgebied in de vallei. Eddy en Stefaan, allebei met roots in Zeveren, vertellen al wandelend over de geschiedenis van het dorp en de gebouwen, enkele opvallende inwoners vroeger en nu, het landschap, fauna en flora.
- Eddy Vervynck en Stefaan De Groote
- samen met de heemkundige kring Het Land van Nevele. Inschrijving verplicht via www.natuurpunt.be/activiteiten. Beperkte plaatsen.
- Stefaan De Groote
- Stevige schoenen

KR: Wandeling langs Weiput en kleiput Grooten Bulck

- 14u - 16u
- Onder Zingembrug
- Wandeling langs de Weiput en kleiput Grooten Bulck. Terugkeren langs Weistraat
- Eddy Van Den Abeele
- Activiteit gaat enkel door als er geen beperkingen meer zijn omwille van corona
- Eddy Van Den Abeele, 0474 62 20 52 ed.vandenabeele@skynet.be
- Gepast schoeisel en kledij, verrekijker, veldgidsen

Woensdag 9 juni

ZV+ PWG: Planteninventarisatie heringerichte Sassegembeek

- 19u-22u
- Aan de vijver in de Maaistraat te Opbrakel
- Heidi Demolder, tel. 0476 40 34 52
- Stevig schoeisel of laarzen, flora, evt. loep

Zondag 13 juni

TLES en NP Gent: Levende Leiedag in Drongen

- Doorlopend van 9 – 18u
- Oude Abdij, Drongenplein 27, Drongen
- Tijdens de Levende Leiedag mag je je verwachten aan een hele dag activiteiten voor jong en oud, die je kennis maken met de prachtige natuur in de Leievallei van Drongen. Beleef onze kajaktochten, gegidste wandelingen, workshops, yoga,... Om 17u sluiten we af met de prijsuitreiking van onze fotowedstrijd.
- Alle activiteiten vind je op de website www.levendeleie.be. Voor de meeste activiteiten moet je op voorhand reserveren. Raadpleeg zeker de website voor de update.
- Alle info op www.levendeleie.be

Woensdag 16 juni

MOW: Zomeravondwandeling in Tiegem

- 19u - 22u
- kerk van Tiegem, Westdorp Tiegem
- Op 16 juni en 7 juli wandelen we over de Tiegemberg naar de Scheldevallei. Onze gids vertelt honderduit over het bijzondere landschap waar jagers-verzamelaars, molenaars, bedevaarders en kunstenaars naar toe

trokken. We eindigen in een charmant cafeetje dat gespecialiseerd is in picon.

Nancy Lemay van Stones and Stories

Prijs: 16 euro voor MOW-leden, 18 euro voor niet-leden. Hapje en drankje inbegrepen. Schrijf je in via deze link https://tinyurl.com/jri49ug7 De inschrijving is pas definitief na overschrijving van het juiste bedrag op rekeningnummer BE84 9796 1861 3259 van Milieufront Omer Wattez.

info@milieufrontomerwattez.be

Goede stapschoenen en een drinkfles

Zaterdag 19 juni

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u - 16u

Wordt rondgestuurd ifv de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.

Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be

ZV: Avondwandeling: nachtvlinders in het Parkbos

21u

Aan de ingang van het Uilenbroek, Waesberg , 9570 Lierde

Dominiek Decleyere en Cedric De Noyette

Jakob Ghijs: jakob.ghijs@gmail.com

Aangepast schoeisel

TLES + PWG: Educatieve plantenwandeling voor beginners langs de Leie te Petegem-aan-de-Leie, Deinze

14u - 17u30

Europalaan 40, Deinze, kruispunt met Tichelbeekstraat

We bekijken en determineren bloeiende en goed herkenbare hogere planten

An G, 0472 55 04 94 (enkel op de dag zelf) en Werner Dejonckheere 0477 84 72 35

plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Zondag 20 juni

TLES: in de voetsporen van Emile Claus en andere kunstenaars

10u15-17u15

MUDEL (museum van Deinze en de Leiestreek), Lucien Matthyslaan 3 Deinze

We starten in de bietenzaal van het Mudel met heel wat info over het leven van Emile Claus en zijn schilderwerken, waaronder natuurlijk het monumentale schilderij 'de Bietenoogst'. Met de fiets bezoeken we dan een tiental plaatsen waar Claus zijn werken geschilderd heeft.

Onderweg komen ook andere Leiekunstenaars uit die tijd aan bod en we staan ook stil bij de natuur en andere bijzonderheden uit de streek. Rond de middag houden we een picknick, er zal drank voorhanden zijn. De fietstocht bedraagt ongeveer 30km en we doen het op een rustig tempo met veel stops.

Noël De Loof en Paul Geeroms

Iedereen koopt een postkaart 1€ als inkomprijs museum. Inschrijving verplicht via www.natuurpunt.be/activiteiten. Beperkte plaatsen

Noël De Loof 09/386 21 43

Goede fiets en picknick

Zaterdag 26 juni

ZV: Werkdag Perlinkvallei

9u – 12u

Baobabbosje aan de Boekelbaan, Sint-Blasius-Boekel, Zwalm

Maaien en allerlei kleine onderhoudswerkjes.

Informeer tijdig, naargelang de weersomstandigheden kan deze dag vervroegd of verlaat worden.

Vincent Decroock; vincent.decroock@proximus.be

Laarzen of werkschoenen en werkhandschoenen

RO: Avondexcursie in en nabij het reservaat Pyreneeën

21u - 24u

Hof ter Guchten, Rottterijstraat 278 te Ronse

Opzetten van lichtvallen voor het van-

BIO SHOP

De Zonnebloem

Al meer dan 35 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

gen en determineren van 's nachts vliegende insecten. Aansluitend een avondwandeling op zoek naar o.a. de vuursalamander in de buurt van Hof ter Guchten nabij het reservaat Pyreneeën
- Jo Glibert 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
- Lange broek tegen de teken. Eventueel zaklamp meebrengen.

Zondag 27 juni

RO: Determineren en loslaten van de 's nachts gevangen insecten (nachtvlinders)

- 5u - 9u.
- Hof ter Guchten, Rottterijstraat 278 te Ronse
- Jo Glibert 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
- Ontbijt.

ZV: Boembekefeesten

- Het Boembekefeest gaat door op onze feestweide, Boembeke 18 te Brakel.
- Organisatie afhankelijk van de maatregelen die op dat moment van toepassing zijn.

JULI 2021

Woensdag 7 juli

MOW: Zomeravondwandeling in Tiegem

- 19u - 22u
- kerk van Tiegem, Westdorp Tiegem
- Op 16 juni en 7 juli wandelen we over de Tiegemberg naar de Scheldevallei. Onze gids vertelt honderduit over het bijzondere landschap waar jagers-verzamelaars, molenaars, bedevaarders en kunstenaars naar toe trokken. We eindigen in een charmant cafeetje dat gespecialiseerd is in picon.
- Nancy Lemay van Stones and Stories
- Prijs: 16 euro voor MOW-leden, 18 euro voor niet-leden. Hapje en drankje inbegrepen. Schrijf je in via deze link https://tinyurl.com/jri49ug7 De inschrijving is pas definitief na overschrijving van het juiste bedrag op rekeningnummer BE84 9796 1861 3259 van Milieufront Omer Wattez.
- info@milieufrontomerwattez.be
- Goede stapschoenen en een drinkfles

Zaterdag 10 juli

PWG: Bramenexcursie Hotond, Kluisbergen

- 14u -17u
- Parking tegenover de Hotond molen, Hoek Zandstraat (N 425) – Riekestraat, Ronse
- Onder leiding van een bramenspecialist uit Nederland leren we onze inheemse bramen kennen en inventariseren
- Karst Meijer
- Henk Coudenys, 09 386 97 11 coudenys.henk@belgacom.net
- plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Zondag 11 juli

RO: Planten- en insectentocht aan industriezone Pont-West te Ronse

- 9u - 12u
- Ingang industriezone Pont-West, aan de Doornikse steenweg.
- Elke plantensoort heft zijn eigen insectenfauna en de gids legt de verbanden bloot.
- Jo Glibert 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
- Heb je een loepje, breng die mee!

VA+ PWG: Bramenexcursie Elenebos Zulzeke

- 10u - 13u
- Kerk Zulzeke, Zulzekestraat
- Onder leiding van een bramenspecialist uit Nederland leren we onze inheemse bramen kennen en inventariseren
- Karst Meijer
- Henk Coudenys, 09 386 97 11 coudenys.henk@belgacom.net
- plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Zaterdag en zondag 10 en 11 juli

ZV: Vissen van de Zwalm in aquaria

- Zaterdag 14u - 18u, zondag 10u - 18u
- Boembekemolen
- Diederik Volckaert
- Karel De Vuyst: devuystkarel@gmail.com

Zondag 25 juli

RO: Beheerwerken in reservaat De Pyreneeën te Ronse

- 9u - 12u
- Aan de boomgaard Waaienberg/Bossenberg te Ronse
- Met spade uitdiepen van de bestaande vuursalamanderpoeltjes in de moerasbossen. We letten op om de omliggende waardevolle vegetatie niet te beschadigen. Wij voorzien een drankje voor de medewerkers.
- Philippe Moreaux
- Philippe Moreaux 0476 492 461 moreauxphilippe1951@gmail.com
- Goed schoeisel, best laarzen, een spade, werkhandschoenen.

ZV: Gezinswandeling

- 14u – 16u
- Vossenhol – Jansveld
- Inleiding door Paul De Clercq, pionier van het Vossenhol. Begeleiding wandeling: Koen Gintelenberg.
- Koen Gintelenberg koen.gintelenberg@telenet.be
- Aangepast schoeisel

TLES: Zoektocht lieveheersbeestjes

- 14u - 17u
- Ondernemersbos, Beukenlaan Zulte
- Wat is het verschil tussen een inheems en een aziatisch lieveheersbeestje en hoeveel vinden we er van elke soort?
- Jeroen Bossaer en Etienne Colpaert
- Voor jonge gezinnen met kinderen. Inschrijving verplicht via www.natuurpunt.be/activiteiten.
- Kan nuttig zijn: insectenpotjes, vergrootglas, sleepnet/vlindernet, witte paraplu

Exmoorpony's

© Margaux Hebbrecht

De Exmoorpony's zijn terug in het natuurgebied het Burreken. Deze pony behoort naast het Przewalskipaard tot de laatste rassen van wilde oerpony's. Oorspronkelijk kwam dit soort pony voor in heel Noordwest-Europa, maar alleen in het zuidwesten van Engeland, in Exmoor, zijn de primitieve kenmerken niet volledig weggekruist door met andere paardenrassen te veredelen. De Exmoorpony is vernoemd naar het gebied waar hij al sinds eeuwen voorkomt. Het ras behoort tot de oudste ponyrassen uit Engeland en is waarschijnlijk één van de best bewaarde wilde voorouders van de gedomesticeerde pony. Door de geïsoleerde ligging van zijn natuurlijke leefomgeving is de Exmoorpony niet of nauwelijks beïnvloed door andere rassen. Hun primitieve trekken hebben ze dan ook grotendeels behouden. Hierdoor zijn de pony's enorm winterhard en ongevoelig voor allerlei paardenziektes. Ze kunnen zich zelfs in strenge winters redden zonder beschutting.

Er bestaan geen wilde kuddes meer, maar de pony's grazen nog wel steeds op de heide in Exmoor. Sinds de jaren 1990 wordt de Exmoorpony ook op beperkte schaal in Vlaamse natuurgebieden gehouden.

Natuurpunt Kern Rondom Burreken zet ze in om te zorgen voor een halfopen landschap en zo de verbossing te beperken. Deze grote grazers brengen ook een extra dynamiek mee in het natuurgebied door hun rondtrekkende gedrag. Hun aanwezigheid en gedrag bieden nieuwe kansen voor vogels, insecten en planten. Ze zijn bovendien zeer complementair met de runderen die ook deel uitmaken van het begrazingsproject.

Filip Hebbrecht

natuurkijkers.be
oog in oog met de natuur

Bestel via onze WEBSHOP!
www.natuurkijkers.be
Met gratis verzending.

Dé speciaalzaak voor al uw optische instrumenten

Verrekijkers, telescopen, loupes, sterrenkijkers, microscopen, ...
Demonstraties op aanvraag

Nederstraat 25
9700 Oudenaarde
+32 (0)55 61 33 13
info@natuurkijkers.be
www.natuurkijkers.be

Natuurkijkers.be is een merknaam van Optiek Van Ommeslaeghe, Nederstraat 20

Broedvogels inventariseren

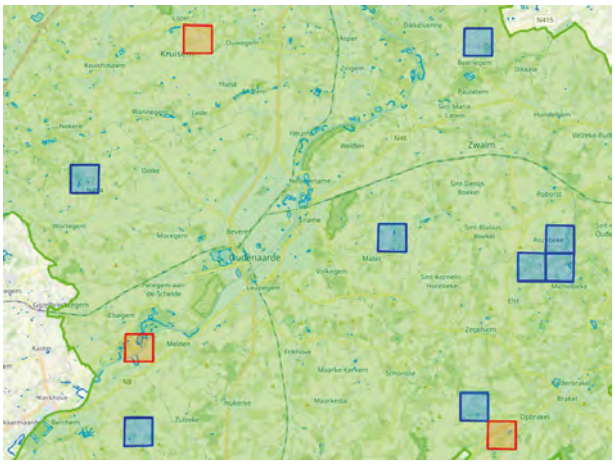

© ABV VAP

Op 1 maart is het 15de teljaar voor het ABV-project gestart. Dit langlopende project geeft ons veel informatie over de trends en verspreiding van onze algemene broedvogels, en hoe meer hokken geteld worden, hoe beter de cijfers. 2021 is het laatste jaar van deze telcyclus (elke cyclus duurt 3 jaar, het is de bedoeling dat elk hok elke 3 jaar 1x wordt geteld), en voor 3 hokken zijn we nog op zoek naar een teller. Als we die geteld krijgen, is elk hok in de Vlaamse Ardennen deze telperiode geteld! Het gaat om hokken bij Lozer, bij Melden, en bij Opbrakel (de rode hokken op het kaartje). Meedoen is niet moeilijk, en kost maar een paar uurtjes op een heel voorjaar: elk hok wordt 3x bezocht binnen bepaalde periodes (1/3-15/4; 16/4-31/5 en 1/6-15/7), en bij elk bezoek tel je de aanwezige broedvogels gedurende 5 minuten vanaf 6 vaste punten. Als er iemand graag nog zou meetellen, laat gerust iets weten via simon.feys@natuurpunt.be!

Ook voor de Vogelatlas is alle hulp nog welkom. Ook wie zelf geen atlasblok wil reserveren kan hieraan bijdragen door zoveel mogelijk waarnemingen in te geven op waarnemingen.be, met de juiste plaatsaanduiding en gepaste broedcode (bvb baltsend/zingend, bezet nest, paar in broedbiotoop, ...). Vooral voor schaarse of lastige soorten als grote lijster, grauwe vliegenvanger, kleine bonte specht, ... kunnen dergelijke waarnemingen goede aanvullingen zijn voor de atlastellers! En wie toch een blok wil reserveren kan op hetzelfde e-mailadres als hierboven terecht voor meer info. Bedankt alvast!

Simon Feys

kortkauw

ze lijken alle op elkaar
ze zijn gelijk van pluim en streken
ze krassen alle even naar
maar sinds een koppel weken
vliegt er een vogel in de buurt
die 'k elke keer herken
en zoals hij naar me tuurt
weet ook hij al wie ik ben

hij of zij, 't is me om 't even
maar 't is iets waar iets aan schort
toen ik het wat vogelvoer wou geven
dacht ik, die vogel is te kort
'k ben goed vertrouwd met kauwen
ik ben ervoor beducht
ze zijn niet te vertrouwen
aan land, op zee of in de lucht

ze vliegen niet, ze bengelen,
ze strelen langs de wind
het lijken wel gevallen engelen
door 't mensdom onbemind
en die Korte Kauw kan razen
als geen ander, met een helse vaart
en wat het meest nog doet verbazen:
het beestje heeft geen staart!

wat het dier is overkomen
heeft het me nog niet verklapt
kon het aan een valk ontkomen
of heeft een hond naar hem gehapt
heeft een jager hem beschoten
of was 't een vos die met hem vocht
of een paar geknakte kauwen, idioten
waarvan een hem niet goed mocht

kortkauw zit weer zonder vrienden
in zijn boom, nog immer ongepaard
maar hier beneden is er altijd iets te vinden
voor een vogel zonder staart

Gilbert De Ghesquière

Natuurweekend naar De Hoge Veluwe 3.09 – 5.09.2021

Beste natuurvrienden, begin september bezoeken we de Hoge Veluwe. Dit is de topperiode om de verliefde edel- en damherten te zien. De natuur van De Hoge Veluwe is overweldigend. De Hoge Veluwe herbergt een ongekende diversiteit aan planten- en diersoorten. Van de zeldzame parelmoervlinder tot het imposante edelhert, van het gentiaanblauwtje, tot de kleine schorseneer. De Hoge Veluwe kent meer dan honderd Rode Lijst-soorten, zoals de tapuit, de draaihals, de heikikker en, 'last but not least' de ringslang. We logeren in groepsaccommodatie De Zuiderzon Boshoffweg 8, 6961 LD Eerbeek, een toplocatie, centraal gelegen voor onze excursies. Moderne en comfortabele kamers met stapelbedden. De kamers worden, net zoals vorige jaren, ingedeeld voor maximale bezetting. De kinderen slapen in een echte boomhut (zie foto)!

We arriveren op vrijdagavond vanaf 17u. Rond 21u is er een infomoment over de Hoge Veluwe en de soorten herten. Zaterdagmorgen in de vroege ochtend gaan we op zoek naar edelherten, en damherten. Om 11u brunchen in sporthotel Papendal. In de namiddag een rustige wandeltocht op de Veluwezoom: Loenermark. 's Avonds is er een lekker Mediterraans buffet, overgoten met de gekende 'Natuurpunt Deinze' saus.

Zondagmorgen, na een lekker uitgebreid buffetontbijt, gaan we regio radio Kootwijk en Kootwijkerzand, voor een wandeltocht van 12 km. Op de middag eten we onze picknick op een mooie locatie met een lekker streekbiertje of bio appelsap op het terras van 'De Garage'.

Inschrijven voor dit weekend kan, mits storting van de volledige som van:
volwassenen 210 euro/pp, kinderen 6-12 jr. 160 euro/pp, kinderen 0-6 jr. 80 euro/pp, Optie: koude schotel (vrijdagavond) 10 euro/pp, Optie: extra nacht (€ 25/pp).

Storten op rekening van Natuurpunt tussen Leie&Schelde: BE34 9794 3597 5090 Peperstraat 24 te 9800 Deinze, met vermelding 'Hoge Veluwe' + aantal volwassenen/kinderen. De inschrijving is pas geldig na bevestiging van NP tussen Leie&Schelde, controleer eerst de beschikbaarheid via eddy.vervynck@gmail.com of 0496/626303. Inbegrepen in de prijs: 2 nachten op basis van kamer met ontbijt, huur bedlinnen, gidsen van de Hoge Veluwe, plezier, topnatuur, picknick/brunch voor zaterdag en zondag, welkomstdrankje op vrijdagavond. Aperitief, Mediterraans buffet met dessert op zaterdagavond.

Hartelijke groeten,

Wim Vercruysse en Eddy Vervynck,
Natuurpunt tussen Leie & Schelde

FERYN
milieuconsulenten BV
www.ferynjan.be info@ferynjan.be

Horebeke

Dat corona heel wat mensen de natuur dichtbij deed ontdekken wisten we al. Nieuw is dat zich dit ook vertaalt in een sterke aangroei van Natuurpuntleden. In Horebeke, nota bene de kleinste fusiegemeente van Vlaanderen, scoort Natuurpunt zeer goed. Met 9,51 leden per 100 inwoners is ze de gemeente in de provincie Oost-Vlaanderen met de hoogste densiteit aan Natuurpuntleden. In absolute cijfers zijn er zo 75 gezinnen lid van Natuurpunt op een totaal van 779.

© Erwin Declercq

Natuur voor iedereen De Vlamingen hebben de natuur dichtbij huis herontdekt. Door corona waren de mogelijkheden tot ontspanning beperkt. Gelukkig kon er gewandeld worden in de natuurgebieden in eigen streek en net daar zetten we bij Natuurpunt al jaren op in. Met 500 natuurgebieden verspreid over alle Vlaamse gemeenten is er altijd een natuurgebied in de buurt. Voor Horebeke is dat het alom gekende Burreken waar Natuurpunt 15 km wandelpad heeft uitgestippeld.

Tijdens de afgelopen maanden hebben we kunnen vaststellen dat het Burreken zeer druk bezocht werd en niet enkel in het weekend. Het aantal bezoekers is sterk gestegen wat we ondermeer zagen aan het aantal wandelkaartjes dat werd meegenomen. Die verdwenen zo snel uit de verdeelbakjes, die we aan de verschillende startpunten hebben opgehangen, dat we niet konden volgen. Daarnaast zorgde de toename in bezoekers ook voor extra parkeeruitdagingen, iets wat we bij de gemeente Brakel snel hebben aangekaart.

Waarom scoort in bijzonder Horebeke zo goed? Natuurpunt is een sterke vrijwilligersvereniging die vandaag de dag voor ieder wat wils biedt: van het jonge gezin dat zich laat verwonderen door de natuur of graag wandelt in een natuurgebied in de buurt tot de meest gespecialiseerde expert. Ook de werking van onze vereniging is de laatste jaren sterk verbreed. Naast natuurgebieden beheren is Natuurpunt ook actief bij scholenwerking, organiseren we diverse activiteiten voor een ruim publiek en werken we samen met zorgcentra. Onze vrijwilligers organiseren jaarlijks tientallen activiteiten om zoveel mogelijk mensen in contact te brengen met de natuur: ze leggen wandelpaden aan en onderhouden die ook, ze organiseren wandelingen, uitstappen, cursussen, excursies, filmavonden of paddenoverzetacties.

Sterk signaal voor het gemeentebestuur

We hopen dat deze toenemende aandacht voor natuur ook het gemeentebestuur van Horebeke niet onverschillig zal laten en hen zal motiveren om werk te maken van een beleid dat de natuurwaarden van dit landelijke dorp beschermt en waar nodig herstelt. Het draagvlak is er al en Natuurpunt is met haar expertise de juiste partner.

De vrijwilligers willen hiervoor graag in dialoog gaan en samen werk maken van een sterk beleid. Zo zijn we vragende partij voor extra bos, de aanplant van hagen en houtkanten, een bijenplan en informatie naar de inwoners over de meerwaarde van ecologisch tuinieren. De gemeentes Brakel en Maarkedal tonen alvast de richting. Nu Horebeke nog.

Filip Hebbrecht

Boekbespreking

door Walter Belis

Rothmaler W., 2020. *Flora van Nederland, afbeeldingen van vaatplanten*, **KNNV Uitgeverij, Zeist, 528 blz., ISBN 978 90 5011 766 1, € 34,95.**

Het begrip vaatplant is een verzamelnaam voor planten die voorzien zijn van vaatbundels waar het transport van voedingstoffen en water doorheen plaatsvindt. Vaatplanten zijn onder meer de wolfsklauwen, paardenstaarten, varens, gymnospermen (met inbegrip van coniferen) en angiospermen (bloeiende planten). Deze publicatie richt zich eerder tot plantenkenners met enige terreinervaring. Voor deze gids lagen de *Exkursionsflora von Deutschland Gefäßpflanzen: Atlasband* (2017) van Rothmaler en de 24ste editie van Heukels' *Flora van Nederland* (2020) aan de basis. Enkele soorten die recent werden opgenomen aan de *Naamlijst van de Nederlandse Vaatplanten* van FLORON of (onlangs) verdwenen soorten of soorten die uitgestorven zijn vóór 1900, zoals de vlakke wolfsklauw, voor het laatst gezien in 1880, staan er in vermeld. Toch zijn niet alle in Nederland voorkomende soorten afgebeeld omdat de afbeeldingen soms eenvoudigweg niet beschikbaar zijn. Deze gids werd aanvankelijk geschreven door Werner Rothmaler, één van de grootste Duitse botanici, die in 1962 overleed. Deze Nederlandse editie werd vertaald en bewerkt door Steef Steeneken. Hij studeerde mariene-milieubiologie aan de Universiteit van Groningen. Enkele praktische aspecten maken van deze gids een onmisbaar kleinood: de flexibinding met flappen, de overduidelijke zwart wit tekeningen en het handige (meeneem)formaat (12,5 x 19 cm) behoren tot de belangrijkste.

TELLEN IN EUROPA: NIEUWE VOGELATLAS

Recent verscheen de tweede editie van de atlas van de Europese broedvogels, de *European Breeding Bird Atlas*, die de leefgebieden van alle Europese broedvogels in kaart brengt. De atlas is één van de grootste projecten van burgerwetenschap ter wereld: meer dan 120 000 vrijwillige vogelspotters hebben 5 jaar lang de vogels in een gebied van 11 miljoen vierkante kilometer in kaart gebracht.

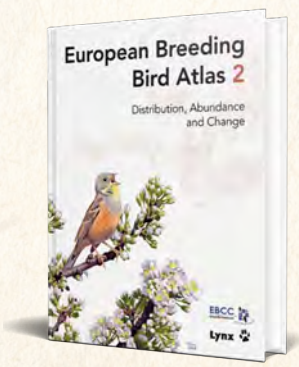

Er broeden in Europa nu bijna 600 vogelsoorten, 539 inheemse en 57 uitheemse soorten. Uit de gegevens blijkt dat de vogelsoorten in Europa de voorbije 30 jaar een kilometer per jaar naar het noorden opgeschoven zijn waardoor bijvoorbeeld ook de bijeneter nu in België broedt.

De klimaatverandering en de invloed van de landbouw spelen een belangrijke rol bij de vastgestelde veranderingen.

(VRT nieuws, 6-12-2020)

MAG HET IETS MEER ZIJN?

De 27 Europese leiders zijn overeengekomen om tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen met minstens 55 procent terug te dringen.

De scherpere ambitie moet de Europese Unie toelaten om in 2050 klimaatneutraal te worden. Momenteel stond de doelstelling voor 2030 op 40 procent minder uitstoot dan in het referentiejaar 1990, maar alle leiders zijn het er dus over eens dat het wat meer mag zijn.

(De Standaard, 11-12-2020)

WAT MAG DAT KOSTEN?

In de loop van 2020 kostte het Vlaamse wolvenbeleid 152.207 euro. Ongeveer de helft van dat bedrag ging naar subsidies voor wolfwerende omheiningen. Verder werden in 2020 schadevergoedingen uitbetaald om het gedode of gekwetste vee te compenseren na wolvenaanvallen. Daarnaast gaat er nog geld naar wetenschappelijk onderzoek. Bij elk schadegeval wordt namelijk een DNA-test uitgevoerd die uitsluitsel moet geven of het om een wolf ging, dan wel een vos of een hond en zijn er kosten voor wildcamera's en het onderhoud van de bestaande fotovallen. Ten slotte komen er nog uitgave bij voor de communicatie.

Open Vld-parlementslid Steven Coenegrachts vindt dat Vlaanderen te veel tijd, geld en moeite steekt in één diersoort en dat de wolf zich maar moet aanpassen aan ons.

Jan Loos van Welkom Wolf is het daar niet mee eens en noemt het bedrag van 150.000 euro een peulschil omdat de kostprijs bij het niet nemen van maatregelen voor wolfwerende maatregelen of het niet monitoren van de wolvenpopulatie veel groter zou zijn. Zonder doordacht wolvenbeleid riskeert Vlaanderen bovendien straks op de vingers getikt te worden door Europa of veroordeeld voor een rechtbank.

NIEUWE SOORTENBESCHERMINGSPLANNEN

Wanneer dieren bedreigd worden in Vlaanderen kan de minister van Natuur een zogenoemd soortenbeschermingsprogramma in het leven roepen. Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat dan maatregelen nemen die de natuur verbeteren, waardoor de diersoorten hier kunnen overleven. Tot nog toe bestonden al 21 van die programma's, gaande van de hamster over de vleermuis tot het porseleinhoen. Nu komen er nog vier programma's bij voor de zomertortel, de grote modderkruiper, het vliegend hert en weidevogels. Vlaanderen voorziet daar 2 miljoen euro voor.

De grote modderkruiper is een langgerekte cilindervormige vis die bij ons sterk bedreigd is. Dat komt vooral doordat geschikt leefgebied verdwenen is en de beken verdroogd zijn (zie Meander 4/2020). Concreet zal er aan habitatherstel worden gedaan en komen er extra verbindingsgebieden, maar er is ook een kweekprogramma nodig. Daarnaast moet de verdere verspreiding van de Noord-Aziatische modderkruiper, een invasieve exoot, worden tegengegaan.

Met zijn 9 centimeter is het vliegend hert onze grootste inheemse kever. Hij brengt het grootste deel van zijn leven als larve door in dood hout. Zijn imposant gewei waar hij zijn naam aan dankt, maakt hem een slechte vlieger, waardoor hij niet snel nieuwe leefgebieden bereikt. In Vlaanderen zijn er slechts vier populaties over. De bescherming van de vier populaties staat alvast centraal. Daarnaast worden de mogelijkheden voor nieuwe leefgebieden onderzocht. Het aanleggen van broedhopen is daarbij een belangrijke eerste stap.

De zomertortel is één van de meest bedreigde broedvogels in Noordwest-Europa. Zijn felle achteruitgang is te wijten aan voedselgebrek en bejaging tijdens de vogeltrek. Er wordt vooral gekeken naar het versterken van het voedselaanbod rond de broedplekken, zodat de oudervogels zich kunnen toeleggen op het grootbrengen van de jongen. Het jachtknelpunt wordt op Europees niveau aangepakt.

Ten slotte zijn de weidevogels soorten die in uitgestrekte graslanden broeden. De focus hier ligt op grutto en wulp, al zullen ook kievit, paapje, slobeend en zomertaling profiteren van de maatregelen. Het probleem hier ligt vooral bij het intensief landbouwgebruik. Zo vinden maaiwerkzaamheden al midden in het broedseizoen plaats. Nesten en kuikens maken daarbij weinig kans.

(https://www.natuurenbos.be/SBP)

DIGITAAL HERBARIUM

De komende vier jaar gaat de Plantentuin Meise de Vlaamse bijdrage coördineren aan Dissco, het plan om alle natuurhistorische collecties van Europa te bundelen in één grote virtuele databank. In totaal gaat het om zo'n 1,5 miljard planten, dieren, fossielen, stenen en mineralen, sommige tot 4,5 miljard jaar oud. Samen zijn ze goed voor 55 procent van alle natuurwetenschappelijke collecties ter wereld en ze herbergen zowat 80 procent van de globale bio- en geodiversiteit. Op dit moment zit al die natuurhistorische informatie nog te verspreid.

De eerste stap is dat het team van de Plantentuin in kaart brengt wat in Vlaanderen aanwezig is. De tweede stap is het digitaliseren van de fysieke collecties. In de Plantentuin van Meise zijn ze daar in 2016 mee begonnen en tegen eind 2021 moet ongeveer de helft gedigitaliseerd zijn. Na het inventariseren en digitaliseren volgt een derde stap om tot het ultieme doel van Dissco te komen: het linken van die 1,5 miljard objecten uit allerlei grote en kleine musea in Europa tot één groter geheel.

In Meise hopen ze dat het hele proces ook tot nieuwe ontdekkingen in het eigen herbarium zal leiden.

Na het digitaliseren verdwijnt het herbarium niet in de vuilbak want in gedroogde planten zit nog altijd bruikbaar DNA-materiaal waarop onderzoek kan worden gedaan, zelfs in planten van ruim 100 jaar oud, en er zit ook biochemische informatie in die de farmacie kan gebruiken.

(Vilt Nieuwsbrief, 12-01-2021)

DAAR KRAAIT GEEN HAAN NAAR

Maurice heeft de slag gewonnen. Maurice is de fiere Franse haan die volgens een koppel uit Parijs met een buitenverblijf te luid kraaide en daarvoor naar de rechter stapte. De haan kraaide victorie en kreeg in 2019 gelijk. Er waren in Frankrijk al gelijkaardige gevallen. Zo waren er klachten tegen het gekwaak van kikkers in de paartijd, tsjirpende krekels, de geur of het lawaai van koeien, schapen en paarden, enz.

Het Franse parlement heeft nu een wetsontwerp goedgekeurd dat bepaalt dat de geluiden en geuren van het Franse platteland niet langer de oorzaak zijn van abnormale burenoverlast. Het kraaien van hanen, het geluid van krekels en cicaden, de geur van stro of van mest, … zijn voortaan als zintuiglijk erfgoed beschermd. Zit de geur van gigantische stallen daar dan ook bij?

(Vilt Nieuwsbrief, 21-01-2021)

FOTOGRAAF INTERNATIONAAL BEKEKEN

Fotograaf Yves Adams was oorspronkelijk in onze streek actief maar zwierf ondertussen naar alle uithoeken van de wereld op zoek naar foto's. Tijdens een expeditie op het eiland South Georgia, ten oosten van Argentinië, kon hij een fluogele koningspinguïn fotograferen, dit is een zeldzame kleurafwijking. Hij haalde daarmee de internationale pers.

(VRT Nieuws, 17 en 22-02-2021)

VOGELEN OP PAPIER

Met Fwiet gaat er in Vlaanderen een echt vogelmagazine van start. Initiatiefnemers zijn Begijn Le Bleu en Jeroen Denaeghel. De eerste is comedian, schreef een boek vol vogelverhalen en houdt er een podcast over vogels op na, de tweede is woordvoerder van het Agentschap voor Natuur en Bos. Fwiet wordt volgens de makers een blad dat zowel de fervente amateur-ornitholoog als de beginnende vogelaar zal aanspreken. Wie interesse heeft kan op de site fwiet.be intekenen, betaalt 12,5 euro en krijgt dan in mei het eerste nummer met als thema 'Uilen' in de bus.

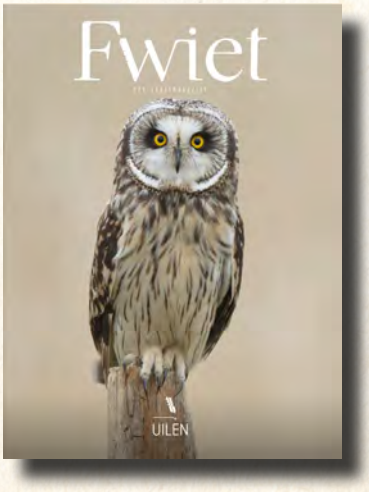

TOCH TERUG NEOCOTINOÏDEN

De Franse bietentelers krijgen toch weer de toelating om neocotinoïden te gebruiken. De reden daarvoor is de tegenvallende oogst van vorig jaar. Oorzaak daarvan was een virusziekte, 'jaunissement' overgedragen door bladluizen die massaal de zachte winter overleefd hadden. Voorwaarde is dat er volgend jaar op die percelen geen stuifmeeldragende oogsten mogen geteeld worden. Ook in Groot-Brittannië zijn de neocotinoïden uitzonderlijk weer toegestaan. Om de insecten te beschermen adviseert men daar om de akkerranden te behandelen met herbiciden om bloeiende planten te vermijden!

MEER NATUURRESERVAAT ERKEND EN GEKOCHT, MEER LEDEN

In 2020 kwam er maar liefst 1000 ha erkend natuurreservaat bij in Vlaanderen. Tegelijk werd de toegankelijkheid verbeterd voor een even grote oppervlakte bestaande natuurreservaten. Het gaat om gebieden beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt en Limburgs Landschap. In 2020 kocht Natuurpunt 896,6 hectare aan. Op 31 december 2020 telde Natuurpunt 123.333 gezinnen die lid zijn, een stijging van 8 procent ten opzichte van het jaar voordien.

Boembekemolen — © Yves Adams

Van **Natuur.huis** naar **Natuur.Bezoekerscentrum Boembekemolen**

Er was eens een oude watermolen …

Natuurpunt Zwalmvallei startte in 1980 als de lokale afdeling van Natuurpunt in de Zwalmvallei. Middenin deze vallei vind je de Boembekemolen, een historische watermolen die zwaar in verval was geraakt. Al sinds 2001 stellen de vrijwilligers van Natuurpunt Zwalmvallei alles in het werk om de Boembekemolen in ere te herstellen.

In 2014 was het eindelijk zo ver en opende de gerestaureerde molen officieel haar deuren. Sindsdien organiseert de afdeling er tal van activiteiten en kan je er op zomerse zondagen genieten van een verkwikkend drankje op het terras. De molen vormt ook de ideale uitvalsbasis voor prachtige wandelingen doorheen de vallei.

Op weg naar Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen

In de volgende twee jaar neemt Natuurpunt Zwalmvallei een nieuwe horde. We willen onze molen verder laten evolueren tot een volwaardig bezoekerscentrum. In Oost-Vlaanderen zouden we het tweede bezoekerscentrum zijn voor Natuurpunt, naast de Bourgoyen in Gent. Dit is een ambitieuze opdracht onder een mooie vlag: 'Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen'

Maar om dit te bereiken ligt er nog een pak werk voor de boeg. En hebben we vele handen nodig!

In de zomermaanden (van april tot oktober) zal de molen in plaats van één namiddag, open zijn op woensdag-, donderdag- en zaterdagnamiddag van 14 u tot 18 u en op zondag van 10u - 18 u. Die extra dagdelen hebben we nodig om in aanmerking te komen voor een subsidiëring als 'onthaalpoort' (zie verder). Daarom zetten we alvast een TerrasTrekkers-groep op touw, die extra obers zoekt en die de terrasmedewerkers opleidt, ondersteunt en coördineert.

In de molen zullen bezoekers allerlei informatie kunnen verkrijgen, niet enkel over de Zwalmvallei, maar ook over de rest van de Vlaamse Ardennen. Tijdelijke tentoonstellingen en educatieve activiteiten moeten het aanbod vervolledigen.

Rondom de molen werken we ondertussen naarstig aan een Natuurbelevingspad en kinderen zullen er weldra naar hartenlust kunnen ravotten in gloednieuwe Speelnatuur.

Daarnaast werkt de afdeling samen met specifieke doelgroepen. Zo organiseren we al geruime tijd natuurbeheerwerken met personen met een mentale beperking. De afdeling is ook vandaag op zoek naar terrasmedewerkers in het kader van 'begeleid werken'.

En tot slot bouwen we aansluitend op de molen zowaar een gloednieuw cafetaria met dakterras!

Blik op de toekomst...

Als we deze uitgebreide werking op langere termijn willen volhouden, moeten we kunnen rekenen op een professionele kracht. Daar zijn we ons goed van bewust. We trachten daarom in aanmerking te komen voor een subsidie van de Vlaamse overheid. De subsidieregeling 'Onthaalpoort' biedt ons deze mogelijkheid. We gaan dan ook voluit voor een erkenning in 2022.

Maar eerst moeten we ons in 2021 een jaar lang weten te bewijzen! Om dit alles te kunnen realiseren hebben we veel vrijwilligers nodig en daarom lanceren we dus deze brede oproep, die u gerust verder mag verspreiden.

We zoeken medewerkers met allerlei talenten: voor het terras zoeken we nog vele obers, die we met plezier van een korte opleiding voorzien. Ook nog steeds welkom bij de TerrasTrekkers-groep die de terrasmedewerkers coördineert. Voor het winkeltje in de molen zoeken we een vlijtige 'zelfstandige' die niets liever doet dan producten bestellen en afhalen en voor wie samenwerken met de boekhouder een koud kunstje is. Het onthaal en het verstrekken van informatie worden heel belangrijke taken. Daarom zoeken we mensen die informatie kunnen geven over de streek, de molen, de wandelingen en de reservaten. Uiteraard voorzien we ondersteuning, onder meer via een infomap. Voor de bouw van de cafetaria in 2021 zijn allerlei handige werkmensen zeer welkom.

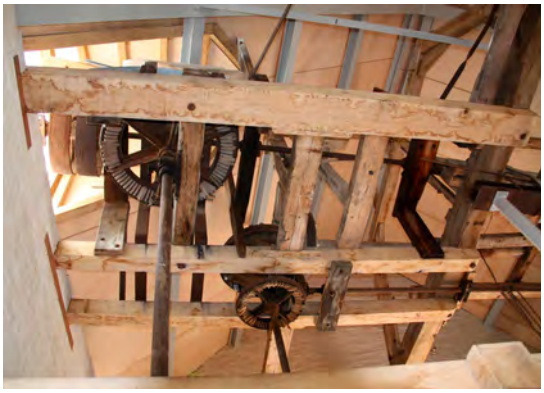

© Jan François

Meer weten?

We willen alle bestaande en nieuwe medewerkers informeren over de grote stap die we nemen in 2021. Wat verstaan we onder een bezoekerscentrum en voor welke regio werken we? Wat is een onthaalpoort? Hoe werkt Natuurpuntafdeling Zwalmvallei? En waar liggen onze natuurreservaten nu eigenlijk precies?

Het antwoord op deze en vele andere vragen kom je te weten tijdens een online infosessie op vrijdag 23 april of donderdag 29 april om 20u.

Interesse?

Geef dan snel een seintje aan Karel via een mailtje naar devuystkarel@gmail.com

Karel De Vuyst

Sciurus Boomverzorging

Bomen zijn bepalend voor de uitstraling van uw tuin en de omgeving.

Kies voor de juiste boom op de juiste plaats en behoedt u voor overdreven onderhoudswerken. Goed onderhouden oudere exemplaren kunnen perfect veilig gehouden worden. Kies bij bouwwerken vooraf voor een professioneel advies zodat statige bomen behouden kunnen worden. Soms zijn gespecialiseerde snoeiwerken noodzakelijk of kan de boom niet meer behouden worden.

Sciurus Boomverzorging staat garant voor professioneel advies bij aanplant, aangetaste bomen, constructiewerken, gespecialiseerde snoeiwerken, demonteren en vellen.

Pieter Heyse | sciurusboomverzorging@gmail.com | 0486 86 99 12

Zo dood als een pier

Er wordt wel eens beweerd dat er, als je naar een weide vol grazende koeien kijkt, meer vlees onder de grond zit dan er boven rondloopt. Dat vlees krioelt dan in de vorm van regenwormen ...

© Rik Desmet

Darwin schreef er in 1881 een lijvig boek over en beschouwde de regenwormen als de natuurlijke ploeg. Regenwormen woelen de grond om en ze zorgen voor de afbraak van organisch materiaal waardoor voedingsstoffen vrijkomen. Ze zijn dus ontzettend belangrijk voor de vruchtbaarheid van de bodem, voor de plantengroei en voor de stofkringlopen in het hele ecosysteem. Hun permanent gewroet zorgt bovendien voor doorluchting en doorlaatbaarheid van de bodem, en is ook belangrijk voor de afvoer van water en dus ook voor erosiebestrijding. Bovendien spelen ze een belangrijke rol in de voedselketen als proteïnenhap voor veel diersoorten, van de merel in de tuin tot dassen die kilos regenwormen eten.

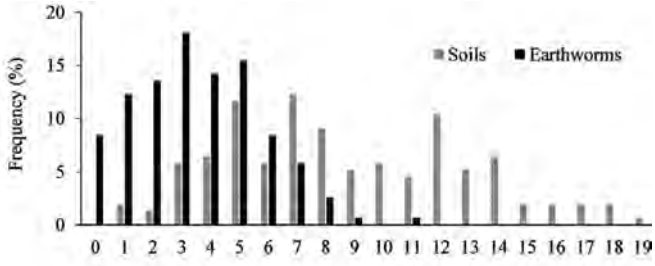

Frequentie van het aantal pesticiden per bodemstaal en per regenworm

In een landbouwstreek in Frankrijk deed men bodemonderzoek naar pesticiden en regenwormen. In alle (gewone en biologische landbouw en houtkanten) onderzochte bodems vond men restanten en 92% van alle regenwormen had minstens één pesticide in het lijf. Meer dan de helft van de regenwormen kroop rond met een cocktail van (minstens) één insecticide, herbicide en fungicide. Meer dan één derde van de bodems bevatte residuen van meer dan 10 soorten pesticiden!

In bijna alle (93%) van de bodems die één of twee jaar er voor behandeld waren met neocotinoïden werden er nog steeds restanten aangetroffen. De wetenschappers stellen zich terecht vragen naar de manier waarop producenten de gevolgen van hun pesticiden onderzoeken. Bovendien is er te weinig aandacht voor het gecombineerd effect van pesticiden. Een belangrijk resultaat was dat drie pesticiden in regenwormen grotere concentratie bereikten dan in de bodem, een onrustwekkend bewijs van bioaccumulatie. Het alarmerend resultaat – meerdere pesticiden in concentraties boven de kritische drempel – is bovendien mogelijks nog een onderschatting want er werden in de studie 'maar' 31 soorten pesticiden onderzocht.

Dat binnen het landbouwgebied ook de niet behandelde habitats pesticiden bevatten kan betekenen dat ze voor de biodiversiteit onvoldoende dienen als uitwijkplaatsen.

Het artikel is te downloaden via https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167880920303534?via%3Dihub

P.V.S. Pianotechniek
stemmen · herstellen · afregelen
paul@pvs-pianotechniek.be
Clemmenstraat 2 unit 10 · 9790 Wortegem-Petegem
tel.: 055 / 30 03 66

De Varen
UITVAARTCENTRUM Dierik & An
Hauwaart 37 - OUDENAARDE
Hoogstraat 63 - ZOTTEGEM
www.devaren.be 0478/303.960

Projectoproep Natuur: Vlaanderen investeert extra in waardevolle natte natuur

Ondanks de regen van de afgelopen weken en maanden is het grondwaterpeil in Vlaanderen nog niet hersteld van de voorbije droge zomers. Aan de vooravond van World Wetland Day op 2 februari kondigden minister Zuhal Demir en het Agentschap voor Natuur en Bos in de Kalkense Meersen aan meer dan 17 miljoen euro vrij te maken voor meer, betere en nabije natte natuur.

Experten bevestigen dat het creëren van extra natte natuur een van de beste manieren is om ons te wapenen tegen droogte. Met de Blue Deal wordt resoluut de weg van extra moerasgebieden, vochtige graslanden én het herstellen van veengebieden in geslagen. Een gemotiveerde minister Zuhal Demir zakte af naar Oost-Vlaanderen om met één duw op de knop meer water in de Kalkense meersen te bewaren en 600 ha wetland te vernatten.

Het aanpassen van het pompgemaal tussen de Schelde en de Kalkenvaart is één van de concrete overheidsrealisaties die de minister opstart in het kader van Blue Deal. Ondanks de regen van januari waren de grondwaterstanden begin maart nog op meer dan de helft van de meetplaatsen laag (26%) tot zeer laag (28%). Ook de debieten van het oppervlaktewater zijn op meer dan de helft van de meetlocaties laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar. Meer info: https://www.dov.vlaanderen.be/page/actuele-grondwaterstandindicator. Ook al regent het veel, het grondwaterpeil reageert daar maar heel traag op. Hoe dieper de waterlaag gelegen is, hoe trager de aanvulling ervan. Daarom is het belangrijk om te investeren in meer natte natuur waar water maximaal vastgehouden wordt én kan infiltreren in de bodem.

Minister Demir wil daarom ook particulieren, ondernemers en lokale besturen aanmoedigen om mee de Vlaamse natuur te versterken met waardevolle natte natuurprojecten. Ze maakt via het Agentschap voor Natuur en Bos 17 miljoen euro vrij voor hun projectideeën die ze tegen 1 mei 2021 kunnen indienen.

Blue Deal bindt strijd aan tegen droogte

De laatste jaren worden we meer en meer geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering en droogte. Terzelfdertijd herontdekte de Vlaming in de coronacrisis de meerwaarde van gezonde natuur vlak bij huis. Daarom zet minister Demir hard in op de 'Blue Deal': maatregelen tegen waterschaarste en droogte. Het herstel van natte natuurgebieden – wetlands – is een essentieel onderdeel daarvan.

Alle details en voorwaarden voor de projectoproep Natuur (PSN) vind je op de Natura 2000-website: www.natura2000.vlaanderen.be/projectsubsidies-natuur

Bekijk ook het animatiefilmpje over de projectoproep Natuur.

Bekijk tevens de video van 'Onze Natuur' waarin Elias Verbanck vertelt over poelen voor kamsalamanders en wetlands.

Heb je een vraag over de projectoproep Natuur? Stel ze gerust aan Yves Coppens en/of Nele Hardies
yves.coppens@vlaanderen.be
nele.hardies@vlaanderen.be

Johan Cosijn

Natte natuur: dat is de focus van de nieuwe projectsubsidies die dit jaar uitgereikt worden door het Agentschap voor Natuur en Bos. Zulke vochtige plekjes hebben we écht nodig, want ondanks de aanhoudende regen van de afgelopen weken behoort België bij de top van landen met het meeste waterschaarste ter wereld. In natuurgebied Dorent werden al grote inspanningen geleverd op dat vlak: check zeker de gloednieuwe video over wetlands die de kamsalamander én het klimaat moeten gaan redden!
https://www.onzenatuur.be/artikel/kamsalamander-profiteert-van-nieuwe-wetlands

Het Grote Vogelweekend 2021 verpulvert alle telrecords

Putter © Johan Cosijn

Nooit eerder telden zoveel vogeltellers mee tijdens 'Het Grote Vogelweekend': 66.524. Hiermee werd het record van vorig jaar (44.672) helemaal verpulverd. Volgens de voorlopige cijfers zijn er minstens 1.186.276 vogels geteld in 39.032 tuinen. Toch zagen we minder soorten per tuin: gemiddeld werden er 23 vogels van 7 soorten per tuin opgemerkt. De top 3 is dit jaar: de huismus, de koolmees en de vink.

Het is verheugend nieuws dat de huismus terug de eerste plek heeft veroverd, dat was al van 2017 geleden. We blijven hopen dat ze het ook als broedvogel beter gaat doen. Dat kan, als iedereen zijn of haar steentje bijdraagt en schuil- en broedplaatsen voorziet. De vink verrast enigszins met zijn derde plaats want de grote groepen vinken zitten momenteel toch vooral in hun natuurlijke habitats. Daarmee houdt ze de kauw uit de top drie.

Meer tellingen, maar minder vogels

Met gemiddeld 23 vogels van 7 soorten per tuin blijft het aantal vogels gelijk, maar verliezen we één soort tegenover vorig jaar. De tuinvogeltelling zegt niets over de populatietrends van die soorten op nationale of Europese schaal maar meet uitsluitend hoeveel vogels er op dat moment naar onze tuinen afzakten en dat is vooral weer- en voedselgerelateerd. Zaterdagochtend was het vochtig en zacht, zondag droog en koud. Deze winter zitten er weinig grote concentraties tuinvogels of zijn er geen invasies van wintervogels uit het noorden.

Het is sowieso interessant om de volledige data nu verder te analyseren met bijzondere aandacht voor enkele van onze standvogels. We zijn enorm benieuwd naar de verdere opmars van de putter want die zaten er de afgelopen maanden meer dan de huidige generatie vogelkijkers ooit heeft meegemaakt. Ook in Nederland en het Verenigd Koninkrijk werd tijdens hetzelfde weekend geteld. In Nederland is de voorlopige top drie: huismus, koolmees, pimpelmees.

En de merel?

De cijfers zijn nog niet volledig, maar we kunnen toch al wat merelhoop geven. Na de dramatische achteruitgang als gevolg van het usutuvirus zagen we vorig jaar een licht herstel en zat de merel in 76% van de tuinen (in 72% in 2019). Dat herstel zet zich dit jaar gelukkig door, ze waren aanwezig in 77% van de getelde tuinen.

De top 10 in Vlaanderen (tussen haakjes de ranking van 2020):

1. Huismus (2)
2. Koolmees (1)
3. Vink (4)
4. Kauw (3)
5. Houtduif (6)
6. Pimpelmees (5)
7. Merel (8)
8. Turkse Tortel (7)
9. Ekster (9)
10. Roodborst (10)

Vogeltelweek voor Scholen

Tijdens de 'Vogeltelweek voor Scholen' die

plaatsvond van 25 tot en met 29 januari telden 5774 leerlingen uit 372 klassen samen meer dan 14.574 vogels. Op de Vlaamse speelplaatsen was de kauw weer de meest getelde vogel, voor de zevende keer op rij al. De houtduif en de zwarte kraai vervolledigen de top 3.

Huismus niet op 1 in Oost-Vlaanderen

In de provincie Oost-Vlaanderen werden door 16.245 tellers in 9602 tuinen 285.046 vogels geteld met gemiddeld per tuin 23 vogels van 7 verschillende soorten. De koolmees staat hier wel op de eerste plaats, gevolgd door huismus en vink.

Bedankt aan alle tellers. Je kan opnieuw meetellen tijdens 'Het Grote Vogelweekend' in 2022.

Omcirkel alvast 29 en 30 januari in je agenda.

Meer info: www.vogelweekend.be

Oorspronkelijke tekst:
Gerald Driessens (Natuurpunt Studie)

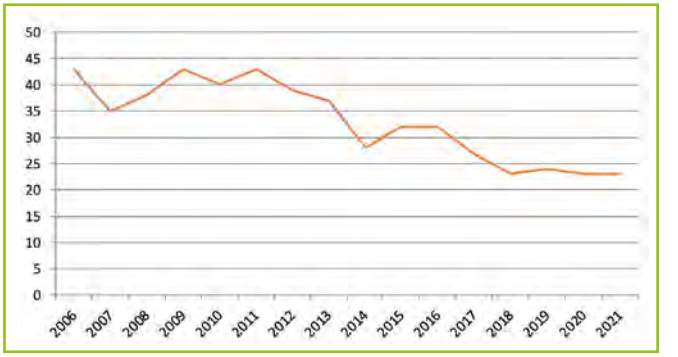

Gemiddeld aantal vogels per getelde tuin

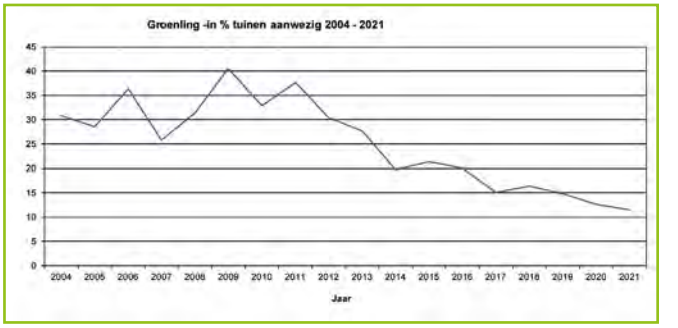

Speciale aandacht voor groenling

Paul's en Laurence's moestuin

Moestuin Architect

Wat?
Een zelfpluktuin is een tuin waar je op ieder moment van de week zelf je eigen groenten, kruiden en (eetbare) bloemen kan oogsten.

Voor wie?
Iedereen die een jaarabonnement neemt op de oogst.

Wat kost het?
Voor volwassenen rekenen we € 1 per dag. Voor kinderen zijn er speciale tarieven en er is een maximumbedrag per gezin.

Waar?
In Huise, aan de achterkant van de Lange Aststraat en de Della Faillestraat. Oogsten met een subliem zicht op de kouter van Huise!

In Mullem, in de Mullemstraat. Op een steenworp van de pittoreske dorpskern van Mullem, met zicht op weiden en bossen.

Wat is het aanbod?
Een lijst is te vinden op onze website www.moestuinarchitect.be

We mikken op de hoogste kwaliteit en diversiteit, van ajuin tot zuring, voor jullie gewone en buitengewone gerechten. Daarbij maken we geen gebruik van chemische bemesting of gewasbescherming.

info@moestuinarchitect.be
0498 52 01 31 (Paul Dhondt)
WWW.MOESTUINARCHITECT.BE
Aangesloten bij het CSA-netwerk.be

Mijn voortuin is ontploft!

Het gebeurde in mei 2020. Een opdringerige, hitsige zomer verdrukte abrupt de verlepte lente. Een verdwaalde regendag struikelde over mijn dorp, zegende mijn comateuze tuin met een bonte pruik. Ongelooflijk wat een veerkracht de bodem in zich draagt. Toen wist ik nog niet dat de verademing van heel korte duur zou zijn.

Drie verpletterende zomers op rij richtten desastreuze schade aan. Voor het eerst zag ik kalende boomtoppen midden in de zomer van 2020. Bladerloze takken helemaal bovenin, net geweien – kaal en beenderkleurig – als een macabere noodkreet. Bladeren verdroogden nog ver voordat de herfst in zicht was. Bizarre waarnemingen.

In mijn gemeente is een tijd geleden een fijn idee gegroeid aangaande het openbaar groen. Groen dat die naam kreeg door de grasmat die er ligt met soms een eenzame boom. Groen dat enkel daar is waar geen huizen staan of verharding ligt. Om het 'proper en beheersbaar' te houden, wordt er om de haverklap gemaaid en gesnoeid. Bladeren van die eenzame boom worden met veel lawaai weggejaagd en de schaarse bankjes dienen vooral om duivenpoep op te vangen. Dat soort groen, je kent het zeker, elke gemeente heeft het. We groeien er mee op, passeren het, schenken er weinig aandacht aan. Omdat het plekken zijn waar zelden iets verandert, groen gekleurde *nature morte*.

Het idee bestond erin om een aantal van die saaie plekken leven in te blazen: door een deel van het gras langer te laten groeien, door een gevarieerde vegetatie aan te leggen, bomen en struiken te planten, water te integreren en aantrekkelijke zitplekjes te creëren.

De tijd en het geld dat de overheid investeert in maaien, vegen en afstoffen zou ingezet kunnen worden om op een natuurlijke manier te beheren. Waterpartijen en bomen bieden verkoeling in onze oververhitte samenleving. Coronamaatregelen tekenden een nooit eerder geziene hoeveelheid voetsporen op onverharde paadjes, smalle weggetjes verbreedden gaandeweg, mensen op zoek naar natuur dicht bij huis. Een meer natuurlijke invulling van het openbaar groen kan de betrokkenheid tussen mens en natuur vergroten en misschien een aanzet betekenen om het eigen lapje natuurlijker/onderhoudsarmer in te richten.

Maar er komt geen schot in de zaak. Het bestuur van mijn gemeente is er niet rijp voor. Zoals op heel veel plaatsen staan de neuzen nog in een andere richting. Misschien dat het klimaat en corona het wel op een akkoordje gooien dat de ganse wereldbevolking bij de neus neemt en hem in een andere richting wringt.

Greet De Wandeler

Bloemen van Modest & Kamiel

biologische, eerlijke en lokale
zomerse bloemen van Mater
juni tem oktober 2021

Kies voor een voltijds of
halftijds BoeketAbonnement,
een StengelAbonnement
of een ProefBoeket

Afhaalpunten in Mater, Deinze,
Kluisbergen, Scheldewindeke en
Oudenaarde

Info en bestellen via
www.modestenkamiel.be

Expeditie Natuurpunt

Ook in Vlaanderen kan je indrukwekkende natuur beleven. Dat wil Natuurpunt aantonen met "Expeditie Natuurpunt". Op 26 en 27 juni 2021 trekken 750 avonturiers 2 dagen lang door en langs Vlaamse natuurgebieden per kano, met de fiets of te voet. De deelnemers zamelen tegelijk geld in voor een zelfgekozen natuurproject.

De vrijwilligers van Natuurpunt beheren meer dan 500 natuurgebieden, verspreid over heel Vlaanderen. Het zijn plekken waar zeldzame dieren en planten een veilig onderkomen vinden, en waar mensen kunnen ontsnappen aan de drukte en de stress van onze wereld. Voor de 5e keer al wil Natuurpunt die Vlaamse natuur op een verrassende manier presenteren door deze Expeditie te organiseren. De boodschap is: om op avontuur te trekken in de natuur, hoef je niet naar het buitenland.

Natuurpunt stippelde twee fietsroutes, twee wandelroutes en één kanoroute uit voor de tocht. De startplekken liggen verspreid over Vlaanderen. De gemeenschappelijke eindbestemming is Diepenbeek, waar de deelnemers getrakteerd worden op een warm onthaal middenin de natuur.

Elk team kiest zelf voor een reis op het water, een fietsroute of een trektocht, die hen langs de mooiste natuurplekjes in Vlaanderen brengt. Voor die natuur zetten ze zich in, want de 1500 euro sponsoring die ze inzamelen voor hun deelname wordt gebruikt om hun favoriete natuurgebied of diersoort te helpen. Dat is nodig: natuur aankopen en herstellen kost handenvol geld.

Onderweg maken de deelnemers aan de tweedaagse tocht kennis met enkele van de mooiste natuurgebieden van Natuurpunt. Daarbij doen ze ook onze eigenste Vlaamse Ardennen aan. Zo zullen de deelnemers onder meer passeren via de Zwalmvallei.

Vanuit de regio Vlaamse Ardennen zijn er deze teams ingeschreven:

- Kern rondom Burreken met twee teams: 'De Fruitratjes'
- Natuurpunt tussen Leie en Schelde, met twee teams: 'Team Grutto' en 'Team Levende Leie'
- Zwalmvallei, met 'De Steenbergse Stappers'

We stellen ze graag aan U voor

DE FRUITRATJES: Voor de vijfde keer al doen de Fruitratjes mee aan de Expeditie Natuurpunt.

Ze besloten om opnieuw mee te doen omdat de vorige edities een succes waren en een heerlijke tocht langs de mooie Vlaamse natuur opleverde.

Samen fietsen ze van Gent naar Diepenbeek, een tocht van 260 kilometer. Ze fietsen langs de mooiste natuurgebieden en passeren door de Vlaamse Ardennen, de streek waar ze thuis zijn. Met hun team spannen ze zich in om fondsen in te zamelen voor het natuurgebied het Burreken.

De fruitratjes van dienst zijn: Dries Verlet, Kurt Herregodts, Brent Herregodst, Sander Verbeke en Filip Hebbrecht.

In het hartje van de Vlaamse Ardennen, tussen de dorpskernen van Brakel, Maarkedal en Horebeke, ligt dit sprookjesachtig stuk natuur. Één van de bijzondere bewoners van het Burreken is de eikelmuis ook wel fruitratje genoemd, vandaar de teamnaam. Dat komt omdat hij zich graag tegoed doet aan het fruit in hoogstamboomgaarden en op zolders. Je moet wel een beetje geluk hebben om deze slaapmuis te zien: tijdens hun maandenlange winterslaap verbergen ze zich in nestkastjes of op zolders. In het Burreken komen nog eikelmuizen voor. Maar ook hier zijn er minder en minder.

Daarom willen de Fruitratjes zich inzetten om hun leefgebied te beschermen. En dus springen ze op de fiets en rijden ze met de glimlach de 260 km. Met deze sportieve prestatie willen ze 1.500 euro (en liefst veel meer) inzamelen voor het behoud van de fruitratjes.

Help jij hen?

- Elke euro steun van jou betekent dat we samen de fruitratjes in het Burreken kunnen behouden. Voor elke gift van 40 euro ontvang je een fiscaal attest. Daarmee recupereer je 45% van het bedrag. Handig, niet?
- Of je kan ook lekkere bio wijn kopen (wit of rood) waarvan de opbrengst naar het natuurgebied het Burreken gaat. Een fles kost 7,5 euro, een karton van 6 flessen 42 euro. Plaats je bestelling via: filip.hebbrecht@telenet.be.

Meer info: www.burreken.be

U kan hun project steunen door een gift te doen op het project via deze pagina: https://expeditie.natuurpunt.be/project/29410

Wandelen voor Graslanden in de Steenbergse bossen

In het hartje van de Vlaamse Ardennen ligt een uniek natuurgebied, De Steenbergse bossen: prachtige oude loofbossen, bruisende bronbeken vol zeldzame vissen en graslanden omzoomd met hagen en knotbomen. Op kleine open plekken in het bos kan je nog zeldzame planten als blauwe knoop, bosorchis, echte guldenroede en vleugeltjesbloem vinden. Natuurpunt beheert hier 35 ha bos en natuur, en verzorgde al verschillende boomplantacties.

Recent kon Natuurpunt een aantal graslanden naast het bos aankopen. Door jarenlang landbouwgebruik zijn deze graslanden zwaar bemest, maar toch zijn hier unieke kansen voor natuur. Uit onderzoek blijkt dat de bemesting enkel in de toplaag zit. We kunnen hier toch bloem- en insectenrijke graslanden in ere herstellen door de toplaag te verwijderen en daarna maaisel aan te brengen vanuit de naburige open plekken. Als we onze plannen kunnen uitvoeren, kan je binnen enkele jaren hier wandelen in graslanden vol margrieten, blauwe knoop en beemdkroon omzoomd door hagen van meidoorn, sleedoorn en wilde rozen. De graslanden zullen zoemen vol insectenleven: vlinders, wilde bijen en zweefvliegen; terwijl de hagen onderdak bieden aan geelgorzen en eikelmuizen.

Met ons team, de Steenbergse Stappers, willen we 1500 euro (en liefst veel meer) inzamelen voor dit graslandherstel in de Steenbergse bossen.

Help jij ons doel te bereiken?

- We verzamelen giften. Voor giften van 40 euro krijg je fiscaal attest, en betaal je dus maar 40%.
- We verkopen inheemse planten, bomen en struiken. Meer info kan je hierover vinden op: https://www.natuurpuntzwalmvallei.be/wildeplanten.html
- We verkopen bio-wijn
- Ben je een bedrijf? Voor 250 euro kan je ons sponseren, en komt je logo op onze website en social media, en op onze borst tijdens de wandeltocht.

De Steenbergse Stappers zijn Daan Dekeukeleire, Middas Vervondel, Bram Sercu en Diederik Volckaert.

TEAM LEVENDE LEIE

2 dagen, 260 km fietsen en slapen onder de sterren: dat is **Expeditie Natuurpunt.**
Dit jaar zamelen we geld in voor ons natuurgebied '**de Leiemeersen**' in Deinze.

BOUW MEE AAN DE GROENE LONG TUSSEN DEINZE EN GENT! WELKOM OP ONZE CORONAPROOF ACTIVITEITEN!

EXPEDITIE NATUURPUNT 2021

Grutto Spaghetti. Watte?

8 MEI, pastorij van Deurle
Na een overheerlijke spaghetti kun je onder deskundige begeleiding met een telescoop de grutto's en kieviten bekijken vanuit de pastorijtuin.

Yoga in 't groen

16 MEI, Natuurgebied Kasteel van Ooidonk:
Yoga in het groen om 9u00, 10u00 of 11u00 - afspraak parking Kasteel van Ooidonk

Fotoactie

Nam ook jij het laatste jaar tijdens wandel- of fietstochten mooie foto's van wondermooie plekken in ons landje ? Waag je kans en neem deel aan onze fotowedstrijd.

Ook giften zijn welkom (giften vanaf €40 zijn fiscaal aftrekbaar).

MEER INFO EN REGISTRATIE

expeditie.natuurpunt.be/project/29473

Nieuw in Zwalm: Subsidies voor behoud bewoonde zwaluwnesten

De zwaluw is bij ons een bekende vogel. We zijn in de lente blij als de zwaluwen terugkeren van hun verre tocht uit Afrika. En in september zien we ze weer verzamelen om te vertrekken.

De zwaluw heeft geen natuurlijke nestplaats en maakt uitsluitend gebruik van gebouwen en bruggen om zijn nest te bouwen.

De soort staat de laatste jaren meer en meer onder druk vooral door het verlies van geschikte nestplaatsen. Ze houden niet van nieuwe en gerenoveerde gebouwen, waardoor het aanbod aan potentiële nestplaatsen de laatste decennia in vrije val is. Zo is het aantal zwaluwen in de jongste 30 jaar met maar liefst 90% verminderd en staan ze op de Vlaamse rode lijst aangeduid als "kwetsbaar".

Met een subsidieregeling wil de gemeente Zwalm bijdragen tot de bescherming van de zwaluwen.

"Met dit subsidiereglement willen we onze waardering tonen aan diegenen die de zwaluwen blijvend toegang verlenen tot hun nestgelegenheid en nemen we alweer een initiatief om ons streefplan 2020-2025 uit te rollen. Dit voorziet namelijk extra aandacht én financiële middelen voor initiatieven ter bescherming van (bedreigde) diersoorten" stelt voorZwalm-Groenschepen Francia Neirinck, bevoegd voor o.m. natuur, milieu en dierenwelzijn.

Alle verdere informatie en het reglement zijn terug te vinden op de site van Zwalm: www.zwalm.be/zwaluwnesten

NVDR :
Contacten:
Gemeente Zwalm :
- milieudienst : milieu@zwalm.be of 055 48 05 80
- Francia Neirinck, Schepen Ruimtelijke Ordening, Natuur, Milieu, Klimaat, Landbouw, Woonbeleid, Dierenwelzijn en Afvalbeleid. t +32(0)486 74 73 64, francia.neirinck@zwalm.be
Lokaal Bestuur Zwalm, Zuidlaan 36, 9630 Zwalm

Huiszwaluw © Rik Desmet

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
T. 0497 43 01 79

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

MEANDER #2
jaargang 19 | april-mei-juni 2021
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773
driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Bedankt!

Uitzonderlijk nummer

Dit nummer van Meander dat je vandaag in je handen krijgt is historisch: na decennia van Natuurbeleving en Meander is dit het allereerste nummer dat niet door de handen van Yvette en Arsène gegaan is! Bijgestaan door Karel verzorgen ze al sinds 1970 punctueel de verzending van ons tijdschrift. De waarde van hun inzet kan moeilijk overschat worden en een duizendmaal dank vanwege de duizenden leden die we ondertussen tellen is hier dan ook op zijn plaats.

v.u. Dirk Criel, Zottegemstraat 2, 9688 Maarkedal - T. 055 45 66 10